

Pályázati sikerek

Még 1985-ben hirdette meg az „Audiovizuális közlemények” c. oktatástechnikai szakfolyóirat szerkesztősége több más intézménnyel — többek között az Országos Oktatástechnikai Központtal, a Fővárosi Pedagógiai Intézettel, a TANÉRT-tel, a TIT-tel stb. — közösen az „Oktatástechnika, oktatástechnológia, információtechnika '85” elnevezésű cikkpályázatot.

A pályázat 7 kategóriájában összesen 60 pályamű érkezett. Az eredményhirdetésre áprilisban került sor. A felsőoktatás kategóriában értékes he-

lyezéseket értünk el. Második díjat szerzett a félig OOK, félig MKKE színeket képviselő Kontár Jenőné „Az oktatástechnológia korszerűsítése a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen” c. cikkével. Harmadik díjat nyert Szilágyi Gábor (Oktatástechnikai bázis) „A tanárszakos hallgatók oktatástechnikai képzése a Közgazdaságtudományi Egyetemen” c. pályázatával. A pályaműveket az „Audiovizuális közlemények” egyik későbbi száma fogja leközölni.

Köszöntjük az anyákat

„Sej, a mi lobogónkat fényes szellők fújják...”

1946. — ebben az évben határozták el a Györffy István Kollégium tagjai, hogy saját intézményük példájára kiépítik a népi kollégiumok országos hálózatát. Az elhatározásból tett lett, s a meginduló mozgalom életének rövid 3 éve alatt az ország minden táján, Bajától kezdve Miskolcig összesen 160 kollégium alakult, hogy folytatva a györffysták hagyományát, szakmailag képzett, művelt és a politikai eseményekre is fogékony új magyar népi értelmiséget neveljen. Ezt a mozgalmat időszakot szeretnénk felidézni egy kiállítás keretében a 40. évforduló alkalmából.

Szeretettel meghívunk mindenkit a kiállítás megnyitójára, május 11-és (vasárnap), 19 órára a Rajk László Szakkollégiumba.

Zsubori Ervin

rózsák mire bazaértem

nem tudom volt-e már ilyen hogy anyák napja az első májusi vasárnap munkanapra essen de talán így is van rendjén anyának lenni végülis hétköznapi élet hát ezen a reggelen is ő ébresztett munkába menet mini mindig hétre jár tán még nem késett el soha csörgőórája a megszokás kvarcnál pontosabb mielőtt kerékpárjával elindul beköszön s bekapcsolja a rádiót Ausztriában járt nemrégiben háromnapos kiránduláson élete első külföldi útja volt ez izgatottan készült én a lelkére kötöttem kizárólag magára költse a pénzt ne számolja át az árakat ami tetszik vásárolja meg vegyen ruhát cipőt illatszert vagy ékszer de ő ezt a magnós rádiót hozta helyette nekem ezt kapcsolja be reggel mikor útnak indul én még lustálkodni szoktam félálomban hallgatom a zenét a tudóstársakat elbóbiskoltam ezen a reggelen is Latinovits gyönyörű barna hangjára ébredtem fel újra még az eleje álom „már egy hete csak a mamára gondolok mindig meg-megállva” huszonnégy éves múltam jó esetben is túl vagyok már az egyharmadon nászajándékként születtem szokta mondani anyám napra pontosan egy évre az októberi esküvőre egyszer télen kitétt levegőzni s amíg a konyhában mosott engem az udvaron belepert a hó nagyon megijedt meséli de én fel sem ébredtem s a megfázás azóta is jobbra elkerül „ordítottam toporzékoltam, az óvólabán elloptam egy játékautót nagyon megdühöttem hazavittem hogy dugdossam ahhoz már nem volt elég bátorságom megmutattam neki azt mondta holnap vissza kell vinnem odamennem az óvónénéhez és azt mondani én ezt elloptam de most visszahoztam bizony ordítottam és toporzékoltam de hiába másnap megesett a szégyen „engem vigyen föl a padlásra” a padlás mindig titkot jelentett felderítésre váró österréniumot kulcsát vesztett lakatot faszöveget tölténytáskát találtam ott régi könyveket böngésztem hosszú órákon át s talán kezembe akadt az is amiben anyám írása megjelent a mi falunk ez volt a címe pályázatra írta ezerkilencszázötven körül ma már nem tudni hol lehet „nem szidott” sosem leckéztetett nem parancsolt nem adott ukázt társaságban csak rám nézett erősen vagy ha menet közben akkor egy kicsit megszorította a kezemet s én tudtam hogy rosszat csináltam nem köszöntem elég illedelmesen nem hajtottam le a fejemet az imaházban túl sokat vettem a túróssüteményből „s a ruhák” a kántáros kék rövidnadrág a zöld nadrág a barna öltöny az okkersárga kötött sapka az alul gombolós amit kimondhatatlanul gyűlöltem kislánynak csúfoltak ha fel kellett húzni mégis az első farmer a kockás pargeting „nem nyafognék” hoztál forintot esokit kérdeztem mindig elébemenve az állomásra s ha néha nem hozott sértődés lett a vége „szürke haja lebben” mostanában néha kirándulni megyünk a kocsival féltűg ő vezet utána én de a fővárosi szakaszt inkább átengedtem nekem ha színházba készülünk elmegy fodrászhoz is mit való felvenni az operába kérdezte múltkor reggel bekapcsolta a rádiót mielőtt dolgozni ment aztán elmentem én is s este mivel késett egy órát a vonat leszakadt a vezetékek azt mondták a nagy melegben félig elhervadtak a rózsák mire hazaértem

TDK-díjkiosztó

Sok és jó dolgozat, kevés figyelem

Az idei tudományos diákköri konferencia záróeseményén Máriás Antal, a TDK-tanács elnöke több jó és több kedvezőtlen jelről számoltatott be.

A legjobb fejlemény, hogy minden nehézség és szervezeti nehézség közepette több dolgozat született, mint valaha: száztíz. Ebből nem kevesebbet, mint százat elfogadtak a bírálók és hatvankilenc valamilyen díjban részesült. Több kiemelkedő teljesítmény született: így Dobos Imre (V. tg.) és Szántó Zoltán (IV. tan. A-szoc.) két-két első díjat nyert. Kiemelkedően szerepeltek a Rajk László Szakkollégium tagjai (18 első díjből 7-et rajkos szerzett), továbbá a TEK, a Körösi Csoma Sándor alapszervezet és az AIESEC ösztönöz komoly TDK-munkára. Május 11-én belépett a Skála-Coop alapítvány, mint ösztönző. A szociológia tanszék kimagasló sikert ért el: nem kevesebb, mint 17 dolgozat szerepelt a szociológia szekciójában. További biztató fejlemény, hogy az újonnan alakult Hallgatói Tudományos Tanács szervezésében a díjakra és a gépelési díjakra több mint negyedmillió Ft-ot sikerült előteremteni. A TDK támogatói voltak: az egyetem, a Művelődési Minisztérium, a KISZ-bizottság, a MEM Stagek, a KSH, több más vállalat és intézmény (még nincs

végleges lista), továbbá a KISZ KB gazdaságpolitikai osztálya, a Ráday klub, az ECONOMIX kissekretkezet, a Dinamika szakcsoport, a Minitrade szakcsoport, az Universitas szakcsoport, a Vállalatgazdasági Kutatócsoport, valamint a szociológia, az agrár, a matematika, a pedagógia, a filozófia tanszék. Több tanszék jegybeszámítással és indexbe való beírással is honorálja a TDK-eredményt. Sok országosan, sőt nemzetközileg publikálható szintű tanulmány született. Kevésbé kedvező viszont, hogy sok tanszéken meglehetősen érdektelenség mutatkozik a TDK iránt, az oktatói érdeklődés néhány kivétellel minimális volt, a bírálók sok esetben késve, sőt egyáltalán nem érkeztek vissza, több kecskét az utolsó utáni pillanatban szerveztek meg, ezzel a propagandát is lehetetlenné téve.

A Hallgatói Tudományos Tanácsnak és a nagy munkát végző maroknyi oktatóknak további erőfeszítéseket kell tenni azért, hogy a hallgatók és főként az oktatók érdekeltségét, érdeklődését fölkeltesse a TDK-munka és annak segítése iránt, tehát azért, hogy a kedvezőtlen közegben is elhelyezkedjen a szakmai munkára törekvő diákok ne maradjanak egyedül.

B.

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXVIII. ÉVFOLYAM, 10. SZÁM

ÁRA: 1,80 FORINT

1986. MÁJUS 8.

Kollégium, ösztöndíj, belpolitika INFORMÁCIÓS ANKÉT

Információs ankét volt április 24-én. Csáki Csaba rektor elmondta, hogy a Művelődési Minisztérium jóváhagyta a közgazdászok képzés reformjáról szóló egyetemi tervezetet. Tájékoztatót adott a rektor arról is, hogy a gazdasági főigazgató posztján legkésőbb 1986. július elsején személyi változás lesz; jelenleg a döntéshozók közül az egyik a két jelölt mindegyike eddig is az egyetemen dolgozott. Megtudták az egybegyűltek, hogy Vági Ferenc professzor a közelmúltban Szocialista Magyarországról kitüntetés, Csanádi György professzor pedig Április 4-e Erdemrendet kapott.

A kollégiumi helyzet drámai, tanévkezdéskor a jelenlegi kiállítások szerint 260-nál kevesebb hely lesz, mint idén. A Bicske-megoldás erős el-

lenállásba ütközik. További fejlemény, hogy a Jászberényi út környékén van egy 450 ágyas üres munkásszállás, amit 150 millió forintért eladna jelenlegi tulajdonosa, egy építőipari vállalat. Az egyetem ebben a beruházási kérdésben nem dönthet. (Az időközben történetekről Dobrovits Iván elmondta, hogy a tárgyalások tovább folynak, foglalkozott az ügygel Hámosi Csaba és a KISZ Központi Bizottsága, a Terhivatal is és a Művelődési Minisztérium mindent megtesz, hogy a szükséges pénzt megszerezze, és a munkásszálló kollégiummá váljék a tanévkezdésre.) Átmeneti megoldás lehetne az is, hogy szorgalmazzuk a budapesti kollégiumi férőhelyek arányos elosztását. Ezzel a Közgáz jól járna, a nagy

vesztes, a BME azonban erősen ellenáll ennek a próbálkozásnak. A költségek egyelőre lemaradás nélkül folynak. A szeptember 12-én esedékes tanévnyitói színhelye minden valószínűség szerint az aula lesz.

A nemzetközi kapcsolatokról előző számunk tájékoztató részletesen. Mindenesetre tárgyalások folynak arról, hogy a Soros-alapítvány a korábbi Ford-ösztöndíjhoz hasonló programot finanszírozzon. Ha így lesz, a következő 3-4 évben 20-30 oktató tölthet legalább fél-fél évet az Egyesült Államokban.

A Skála-alapítványt egy további másfél milliós követ. A Mester-Globus alapítványából a képzéskorszerűsítési munkát díjazták majd. Folyamatban van az Economix és

az egyetem közti új szerződés megkötése, nem halad viszont a SZOT-főiskola ügye.

Szarvas László párttitkár a budapesti egyetemi vezetők közti kapcsolatok erősödéséről tájékoztatta először a jelenlevőket. Gazdasági, belpolitikai témákkal folytatta: beszélt a gazdasági eredmények romlásáról, a prioritás átmeneti módosításáról (most egyensúly, antiinfláció, műszaki fejlődés, piaci viszonyok a sorrend), a politikai hangulat aggodalmasabbá válásáról, az előrejutás érdekében várható gazdasági, politikai, eszmei, adminisztratív intézkedésekről. Kitért az ellenzék témájára, március 15-e megünneplésére, az 1956 harmadik évfordulójából adódó feladatokra is, majd a párttagdíj fizetés új rendjéről és a KEN tapasztalatairól beszélt.

Egyetemi tanácsülés

Dr. Megyeri Endre, közelmúltban elhunyt egyetemi tanszékvezetőnk emlékének egyperces néma felállással adózott az egyetemi tanács április 28-án.

Az ülésen öt napirend szerepelt. Az első a tanulmányi fegyvellem, az előadások látogatottsága, az óraellenőrzések tapasztalatai volt. A tanulmányi fegyvellemmel kap-

csolatos téma írásos anyagát Kupcsik József oktatási rektorhelyettes terjesztette az egyetemi tanács elé.

Néhány kiragadott részlet a jelentés Az előadások szerepe, látogatottsága c. részéből: „...Az előadások jelentősége hosszabb távon összehasonlítva csökkent... Jogos a következtetés, hogy időszzerűen vált az előadás szerepének,

funkciójának átfogó értékelése. A vizsgálatot részletesebb elemző anyag alapján az egyetemi tanács ülésén vagy más fórumon a következő tanévben lehetne elvégezni. A kari jelentések foglalkoznak az előadások látogatottságát meghatározó okokkal... Kiemelik a tanár előadói egyéniségét, szakmai felkészültségét... Meghatározó szerepe

van ezenkívül a tárgy nehézségének... Nem közömbös az előadások helye és időpontja sem. Itt például gyér az ELTE jogi karán tartott előadások látogatottsága.” A tanulmányi fegyvellem című részéből: „A kari jelentések órelmaradásokról is tesznek említést, amelyek különböző okokra vezethetők vissza, s amelyek az adott gyakoriság mellett „normál” jelenségnek tekinthetők... Csak elvétve fordultak elő tanári késések, míg a hallgatói későn jövés már polgárjogot nyert: egyesek 20-25 perccel a kezdés után, különösebb gond nélkül mennek be a foglalkozásokra... Összességében a kari jelentésekből kiténik, hogy a hallgatói részvétel nem az érdeklődés motiválva, sokkal inkább az, hogy van-e valamilyen ellenőrzés a foglalkozásokon vagy pedig nincs.” Az óralátogatások tapasztalatai című részéből: „Ösztönözni kell az oktatókat arra, hogy ne

„Mi búcsúzzunk és...”

Újra elérkezett a ballagás ideje. Nagyszerű alkalom az utolsó (?) nagy együttlétre. Az idén — közkívánatra — újra elkezdődik a vig, emlékezetes ballagások sora.

A nyáron végző 4. és 5. éveseknek (agrár, áruforgalom, ipar, közlekedés, pénzügy és tanár szakosoknak) összevontan rendezünk egy nagy búcsúfélépítést. Szaktitkárok és más rendezők egész sora igyekezik eleget tenni minden-

ki igényének. Nem szűkölködünk a meglepetésekkel, szeretnénk jó hangulatot varázsolni a mintegy háromszáz végzős számára.

A PROGRAM: május 14-én (szerdán 17.00-kor az egyetem központi épületének földszintjén találkozzunk. Itt búcsúztatók hangzanak el, és műsort adunk, valamint a szaktitkárok átadják a végzős hallgatóknak az 1. és 2. MEGLEPETÉS-t. A harmadik emeletre

felvonulók a 3. MEGLEPETÉS fogadja. Néhány terem és /vagy tanszéki szoba meglátogatása után a Ráday utcai kollégiumba sétálunk, ahol a tojásos MEGLEPETÉS és a színvonalas, közkezdelt zene kifulladásig tartó szórakozást biztosít.

Aki eljön, biztosan nem felejtje ezt a délutánt, estét! Mindenkit várunk! Búcsúzzunk együtt!

Hegedűs

(Folytatás a 2. oldalon.)

KEN-MUSTRA

Rektor-triumvirátus, királynővel

A KEN(D) MIT TUD zsűrije

Három Törökballati Vidám Fiú

Dorbézolás ROKUNÉKNÁL

Három törökballati vidám leány

Hatan Zollyért

Fotó: Nagy Gábor

PEDAGÓGIA SZEKCIÓ

- I. Szántó Zoltán (IV. tanár A-szoc.): A társadalom szerepe és jelentősége E. Durkheim neveléséről vallott nézetében
  - II. Bondár Anna-Hogyán Ildikó (III. tanár B): Szociometriai vizsgálat egy gyakorló közgazdasági szakközépiskola első osztályában
- Különdíjas: Varga Zsuzsanna (IV. tanár A): Pedagógiai modell-helyzetek vizsgálata Tóth Albert: A pedagógiai vezetés stílusa c. könyve alapján

VEZETÉS-SZERVEZÉS SZEKCIÓ

- I. Hegedűs István-Sorbán János (IV. ipar): A vmk helye, szerepe a vállalati gazdálkodásban
- I. Matolcsi Ildikó (IV. ipar): A döntéstámogatásról elméletben és gyakorlatban (Egy döntéstámogatási eljárás alkalmazásáról a CHINOIN-ban)
- Különd.: Erdész Marianna-Valentinyi Akos (IV. terveg.): Egy válságos évtized (Esettanulmány a vállalati válság témájában)
- Különd.: Fodor Lajos (IV. ipar): A KOMEP távlati szervezeti rendszerének kialakítása, különös tekintettel a belső érdekeltiségre

VILÁGGAZDASÁG SZEKCIÓ

- II. Bódi Tamás (V. kül.): A munkanélküliség problémái az eu opai tőkes országokban
- II. Jármai Gyula-Becsey Zoltán (III. áruforg., nk.): OPEC: múlt, jelen, jövő

STATISZTIKAI SZEKCIÓ

- II. Makláriné Tóth Katalin-Szelezckiné Orlovicz Mária (IV. tanár B): Hallgatók körében az általános statisztika tárgya oktatásával kapcsolatban végzett felmérés eredményeinek felidőgazása
- II. Sajben Klára (V. tanár B): A vállalati előrelépések helye és szerepe a döntéshozatali folyamatban
- III. Farkas Tünde-Gulyás Éva: (III. tanár B): Az 1983-ban és az 1984-ben a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemre felvételt nyert hallgatók adatainak statisztikai elemzése
- Különd.: Balogh Gabriella-Czimer Andrea: (IV. tanár B): „Elhull a virág, eliramlik az élet...” (A mortalitás statisztikai vizsgálata 1945-1984 között)

MATEMATIKAI MÓDSZEREK ÉS ALKALMAZÁSAIK SZEKCIÓ

- I. Dobos Imre (V. terveg.): Szinguláris tökéletes Leontief-modell rekurzívítása
- I. Dobos Imre: Reguláris mátrix-seregek lineáris dinamikusságának vizsgálata
- II. Kovács Péter (III. tg.): Egyenletek közelítő megoldása
- II. Mayer Gyula (IV. tg.): A tartalékalap meghatározása a

TDK-díjnyertesek

- III. Dobos Imre: A turnpike-tétel egy új megközelítése

AGRÁRKÖZGAZDASÁGI SZEKCIÓ I.

- I. Keller Piroska (III. agrár.): A sertésenyésztés jellemzői és közgazdasági helyzete
- II. Gerlaci Zoltán: (III. agrár.): Halgazdálkodásunk helyzete
- III. Jáborcsik Éva (IV. agr.): Az erdőgazdaság banki finanszírozása

- Különd.: Horváth Éva-Justin István-Szpirulizs Alexandrosz: (III. áru) A szövetkezetek társadalmi szerepe a szocializmus építésében
- Különd.: Lehoczy Zsuzsanna-Himesné Paulik Enikő (III. áru): A mezőgazdasági tsz-ek egyik lényegi vonását jelentő szövetkezeti demokrácia érvényesülésének ellentmondásai

AGRÁRKÖZGAZDASÁGI SZEKCIÓ II.

- I. Szentlélek István (IV. agrár.): A mezőgazdasági vállalatok önállóságáról és vállalati érdekéről
- II. Rilyák Erika (IV. agrár.): Vezetői érdekeltiség
- III. Pócsik Agnes-Müller Erzsébet (IV. agrár.): Vállalkozás Magyarországon, mezőgazdasági vállalkozások
- Különd.: Pócsik Katalin (IV. agrár.): A mezőgazdasági vállalatokon belüli önelszámolás

VÁLLALATI GAZDASÁGTAN SZEKCIÓ

- I. Jelen Tibor (IV. ipar): Tröszt-kontraszt. Vállalati tervezés egy szervezeti változás tükrében
- I. Kovács Károly (IV. ipar): Kiváltó-e vállalati tervezésünk?
- III. Hédlé Agota (V. tanár B): A portfólió elemzés hazai alkalmazásának lehetőségei
- III. Váci Márton (IV. kül.): Kulcsok és értékek - gondolatok az amortizációról

SZOCIOLÓGIA I. SZEKCIÓ

- I. Gál Róbert (IV. áf-szoc.): Empirikus vizsgálódások a dualizmuskor magyar szabadkőművességről
- I. Mészáros Anna (IV. pü-szoc.): Háztervezés az inarodás előtti Magyarországon. Budapest 1918.
- II. KISZ-biz. Kd.: Kovács Éva-Papp Zsuzsanna (IV. pü-kül. szoc.): Asszimiláció és antiszemitizmus
- III. Nagy Beáta (IV. ipar-szoc.): Klubok, kaszinók, társaskörök: az elit társaséletének színterei
- Különd.: Folkmayer Tibor-Török

- Sándor (IV. agrár-terveg-szoc.): A magyar nagybirtokos elit a két világháború között

SZOCIOLÓGIA II. SZEKCIÓ

- I. Princz Ferenc-Szántó Zoltán (IV. ipar-tan A-szoc.): A társadalmi egyenlőtlenségek a szabadságtöltés módjának tükrében
- II. Hársfalvi Tamás-Misovics Tibor (IV. közl-ipar-szoc.): Vizsgálatok a mai magyar értelmiség körében
- III. Gregor Zoltán (IV. terveg.): Társadalmunk kulturális tevékenység szerinti tagozódásának vizsgálata
- III. Ludvig Zsuzsa (IV. kg-szoc.): Etecélok, értékek a mai magyar társadalomban

SZOCIOLÓGIA III. SZEKCIÓ

- I. Czákó Erzsébet-Fábián Tamás-Lantos Csaba: (IV. agrár-ipar-agrár-szoc.): Quo vadis? - Egy dunántúli község szociológiai leírása
- II. Maurer György (II. agrár.): Gondolatok egy falusi közművelődési egyesület kapcsán
- Különd.: KISZ-biz. Kd.: Mádri László (III. tg.): A manipuláció társadalmi és egyéni vonatkozásai

MUNKAGAZDASÁGTAN SZEKCIÓ

- I. Szabó Imre: Egy kritikus munkakör munkaerő-utánpótlása
- II. Boza István (végz. ipar.): A fiatalok elvárásai, megelégedettsége és közérzete a MÁV-nál
- II. Tardos Katalin (ELTE-szoc.): Egészségvédelem az ipari üzemekben
- III. Janák Katalin (IV. tg.): A kereseti különbségeket meghatározó tényezők vizsgálata, különös tekintettel a kvalifikációra

OKTATÁSGAZDASÁGTAN SZEKCIÓ

- II. Érsek Zoltán (IV. tg.): Az emberi tényezőről (elmélet és alkalmazás)
- Különd.: Tóth Ildikó (IV.): Pályaválasztási és munkahelyválasztási motívumok a középiskolai szakképzésben
- K. d.: Csapi Marianna (IV. ipar): A Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskolán végzettség életpályájának alakulása

GAZDASÁGPOLITIKAI SZEKCIÓ

- I. A TDK-tanács elnöke: Rajk László Szakkollégium Gazdaságpolitikai Szekciójának Elnöke: Dienes Ferenc (IV. tg.), Endréssz Marianna (IV. tg.), Kaderják Péter (IV. tg.), Valentinyi Akos (IV. tg.), Vályogos Győző (IV. tg.)

Áf.): A hét szűk esztendő... (T)rendkívüli évek)

- II. Kozma Agnes (IV. kg.): Tökés vállalatok üzleti ciklusairól
- II. J. Kulond. Sugár András-Zlaja György (IV. tg.): „Mi köze... a hiány”-nak a standard mikroökonómiához?
- III. Pogácsás Péter-Spéder Zoltán (III. pü.): Az ember lehetőségei Liska vállalkozási rendszerében

KÖRNYEZETVEDELMI ÉS IDEGENFORGALMI SZEKCIÓ

- I. KISZ-b. kd.: Bea Zsolt-Molnár László (II. tg.): A Chinoin-tól a DCM-ig. Vác város környezetvédelmi helyzetképe
- II. KISZ-b. kd. Réz András (II. tg.): A vízszennyezés a budapesti agglomerációban
- Különd.: György József (III. kül.): Idegenforgalmi feltételek és lehetőségek a főváros nyugati kapujában
- K. d.: Kassai Katalin (III. nk.): Turistaparadicsom a Bükk-hegység lábánál - avagy gondolatok Eger és környékének idegenforgalmáról

BELKERESKEDELEM - SZOLGALTATÁSOK SZEKCIÓ

- II. Cseh Judit (IV. áru): A hiány intenzitása a rádiótorlapon
- II. Fejesné Jencsi Csilla (III. kg.): Marketing elmélet és gyakorlat az idegenforgalomban
- III. Simon András (IV. kül.): A szányashajózás szervezési kérdései

KÜLGAZDASÁGI SZEKCIÓ

- I. Pásev Dániel (III. kg.): Kereskedelmi interdependenciák, integráció és hiánygazdaság
- II. Martin Hajdú György (IV. kg.): A szabadpiaci árfolyamok alakulására ható tényezők kvalitatív vizsgálata az USA dollár 1980-85-ös mozgásának tükrében
- III. Bálint Péter-Kisbenedek Péter-Szabó Andra (II. kül.): Szellemi termékek kereskedelmének - software export
- K. d.: Vályogos Győző (IV. áru): Vágyak és lehetőségek - Az importkorlátozó intézkedések a magyar gazdaságban. Adalékok a restrukturizációs gazdaságpolitika értékeléséhez

TECHNOLÓGIA SZEKCIÓ

- II. Mádri Veronika (II. ipar): A KLG gyújtógyertya gyártása, a gyártás átfutási idejének elemzése, a veszteségek feltárása a gyártási folyamat átvilágításával
- II. Varga Marina-Duruskó Mihály (III. kül.): A gyógyszer- ipar gazdasági jellemzői, specifikumai

TDK-TANÁCS DJJA (szekción kívüliek, II. díjértékű)

- Czaban László (IV. pü.): A gazdasági alap
- Németh Zoltán (III. pü-szoc.): Nemzet és identitás (KISZ-biz, különdíj)

Egyetemi tanácsülés

(Folytatás az 1. oldalról)

csak vezetői, illetve felelőségi alapon látogassanak órát, hanem a «mellérendelt» kollégák is szerezenek tapasztalatot egymás oktatói munkájának megismerése révén... Ugyanakkor a kampányszerűen végrehajtott óraellenor-

Kell-e ennyi előadás?

Szuhay Miklós szót emelt az előadásokért. Ha rossz az előadó, le kell váltani. Helyre kell állítani az előadások beszületését. Olyan előadások kellenek, amelyek intellektuális élményt nyújtanak az előadás látogatóinak.

Martin Hajdú György szintén fontosnak tartja az előadásokkal való foglalkozást. Nem hiszi, hogy a hallgatók érdektelenek az előadásokkal szemben. A látogatás ellen szól a tanrend túlszűfolttsága. Előfordul, hogy egy nap több kemény előadás sorakozik egymás után, ezért látogatják gyéren, vagy el se mennek az utolsó előadásra. A késés valóban gyakori. A hallgatók gyakran 20-25 percet is késnek. De általános a tanár-diák szóltan megállapodás abban, hogy 10 perccel később kezdődjék az óra.

Selmezi Lajos: a számonkérés feltétele - hangsúlyozta -, hogy a vizsgáztatók ismerjék az előadás anyagát. De miután a tanszéki oktatók nem vesznek részt az előadó óráján, ennél fogva nem is tudhatják, hogy mit kell számon kérni a vizsgán.

Kerékygártó Györgyné: Tisztázni kell az előadás generál szerepét. Tudomásul kell venni, hogy magasak az óraszámok. Ha egy diák időt akar felszabadítani, szinte természetesen, hogy az előadásokhoz nyúl, mert azokat pótolhatónak tartja. Kérdés, valóban kell-e ennyi előadás? Fel-tétlenül foglalkozni kell a kérdéssel - véleménye szerint - a reform keretében.

Szarvas László: az óralátogatást csakis a munkafegyelm tükrében lehet vizsgálni.

zések joggal váltottak ki ellenérzéseket.

A téma körül élénk vita bontakozott ki: Csáki Csaba rektor ismertette a legutóbbi rektori tanács határozatait, a számítástechnikai oktatás felülvizsgálatáról, a külföldi hallgatók tanulmányi munkájáról, valamint a vizsgaidőpontokról.

Ha az előadás meghallgatása nélkül nem lehet vizsgálni, akkor a diákok látogatják az előadást. Az a kérdés, hogy az előadás betölti-e ezt a funkcióját? A vizsgaeredmények - véleménye szerint - tökéletesen tükrözik a munkafegyelmet. Amíg ilyen jó vizsgaeredményeket lehet produkálni ilyen rossz óralátogatás mellett, addig magunkra vessünk! - mondta.

Kupcsik József: Kell-e előadás egyetemünkön az adott tananyagellátottság mellett? - vetette fel a kérdést. A felvetésre mindenképpen csak pozitívan lehet válaszolni, mivel az egyetemi oktatás tipikus és egyben fontos foglalkozási formájáról van szó. Az előadás válsághelyzete különböző okokra vezethető vissza, amelyeket fel kell tárni, s azok megismerése vezethet el bennünket a megfelelő és hatásos következtetések levonásához.

Csáki Csaba: Az előadásokat nem szabad a képzési rendszerből kiemelni és önállóan foglalkozni vele. Egyetért azokkal a felszólalókkal, akik az előadások intellektuális élményt nyújtó funkciója mellett kardoskodtak, de valóban nagy egyenlőségek közreműködésével. Ugyanakkor szükség van az előadók hallgatói értékelésére. Annál is inkább, mert bizonyos tendenciákat ki lehet belőle olvasni. Ezzel párhuzamosan fontos az is, hogy az oktatókról a hivatalos csatornán keresztül is legyen értékelés. A karok a jövő évi munkatervükkel igyekezzenek a témában előbbre jutni - hangsúlyozta Csáki Csaba. - Hogy helyenként miért van

szinte drasztikus mértékű előadáselmaradás, azt esetenként meg kell vizsgálni.

A második napirendi pont írásos anyagát az általános karri dékán megbízva **Hrubos Ildikó** dékánhelyettes, készített el egy bizottság közreműködésével. Az írásos jelentés néhány fontosabb megállapítást ezúttal ismertetjük: „Az 1985-86. tanévben 11 tanszék 17 témából indított proszemináriumot... A proszeminárium a hallgatók többségének véleménye szerint hasznos és fenntartandó oktatási forma... Sok sikeres tdk-dolgozat, pályázat született már ilyen indíttatás következtében... Javaslat: a proszemináriumi oktatási formát cél-szerű fenntartani, a képzéskorszerűsítés következtében kialakult új rendszerbe beépíteni... Maradjon fenn és erősödjön meg az alternatív

Betölti-e szerepét a proszeminárium?

Szuhay Miklós: Aránytalanul sok proszemináriumot hirdetünk meg. Nincs róla meggyőződve, hogy az adott gyakorlat mellett betölti-e a szerepét, hogy fejleszti-e a hallgatók írásbeli készségét. Ennek felülvizsgálatára szükség van egy részletesebb tematikára és óralátogatásra. Nincs értelme a proszemináriumnak ott, ahol az oktató előadást tart.

Kulcsár Dezső: Nehezen tudja elképzelni, hogyan fog a proszeminárium illeszkedni a képzésfejlesztési elképzelésekhez. Mindennek ellenére is fenn kell tartani a proszemináriumot - hangsúlyozta. - Fontos módszertani szempontból.

Szarvas László: A proszemináriumi témáknak valójában nem kellene megjelenniük a hallgatók íráskészségével, hanem a források megjelölésével, idézésével is baj van. A diákok hivatkozási morálja enyhén szólva rossz, még a doktori disszertációkkal is baj van ilyen szempontból.

Bécskai Tamás szerint a kutatómunkában nélkülözhe-

választási lehetőség... A proszemináriumok körét újra kellene gondolni... Nem minden ismeretkör alkalmas arra, hogy abból proszeminárium induljon. Nagyobb gondot kell fordítani a tanárok kiválasztására... Kapjon nagyobb erkölcsi megbecsülést ez a forma és az ebben részt vevő oktatógárda (jelenleg esetenként valamely „maradékelv” alapján történik a kijelölés).

Az írásos jelentésről valamennyi hozzászóló elismerően szólt.

Csáki Csaba a jelentést a képzésfejlesztési csúcsembizottság anyagátárába ajánlotta, hogy gazdagítsa azt.

Zalai Ernő: Van-e visszajelzés arról, milyenek a proszemináriumi? Kell-e változtatni? Van-e olyan módszertani anyag, amelyet egyetemen mindenhol megtanulhatnának? - tette fel a kérdéseket.

tetlen cédulázás elsajátításához a gazdaságtörténeti tan-zsék hozzásegíthetné a diákokat.

Huszár Ernő felajánlotta, hogy a könyvtár szívesen bekapcsolódik a proszemináriumi munkába, akár egy jegyzetmegírás vállalásával, amelyben útmutatást adnának a hallgatóknak a tudományos munka módszertani alapjainak elsajátításához.

Hrubos Ildikó Zalai Ernő kérdéseire válaszolva elmondta, hogy a proszemináriumi visszajelzés nincs. De az értékelésnél jövőre erre is sor kerül. Többet felvetették, hogy jó lenne egy módszertani váz. De túlzottan erőltetni ezt nem szabad a különböző tematikájú csoportoknál.

Csáki Csaba s.ükségesnek tart majd egy tisztázást a proszemináriumi között. Befejezésül köszönetet fejezte ki Hrubos Ildikónak és a bizottságnak a nívós anyag elkészítéséért.

A 3-4. napirendi pontban az 1986-87. tanév i. besztására és a tervgazd. szak tanterv módosításának megvitatására került sor. **H. E.**

Képviselői beszámoló

A budapesti KISZ-küldöttgyűlés a KISZ-kongresszus előtti utolsó állomásként mindig előre jelzi, hogy mennyire komoly a KISZ megújításának, az ifjúság határozottabb politikai képviselőinek a szándéka. Úgy tűnik számunkra, hogy most országos szinten van törekvés az értelem előrelépésre, de valószínűleg nem olyan mértékben, mely a fiatalok igényeit kielégítheti. A közzéadás képviselői a KISZ tevékenységének és szervezetének jelentős reformjára törekednek, már csak azért is, hogy a Közgáz elinduló biztató kezdeményezések elé az országos struktúra ne állítson gátat.

A küldöttgyűlés két napos, időnként heves hangulatú munkája során egyetemünkről B. Kiss Tamás és Foltányi Árpád is. Több más egyetem képviselőivel együtt javasoltuk a KISZ szervezetének szabályzatának további észrevételeit, a valósághoz való hozzáigazítást. E törekvéseket a megfogalmazások többségében a budapesti küldöttgyűlés elfogadta, így például javasoltuk, hogy a KISZ ne „neveljen” a marxizmus elveire, hanem „egész működésével közvetítse” ezeket az elveket. A KISZ tagja az legyen, aki a szövetség „helyi programját” fogadja el, s valamely „általva választott” alapszervezet tagjaként vesz részt a szövetség életében. A KISZ-tagok sorából csak azt lehessen törölni, „aki nem vesz részt a szövetség munkájában”. A szabályzat öt pontját érinti, hogy a választott testületek tisztségviselőit a küldöttgyűlések és ne a testületek válasszák meg. A küldöttgyűlések mandátuma folyamatos legyen, a KISZ-bizottságok „a küldöttgyűlések határozatainak megfelelően” irányítsanak. A rétegtanácsoknak te-

gyenek döntési jogkörei is. E javaslatunkat a küldöttgyűlés elfogadta és továbbította a kongresszusnak. Nem fogadta el azt a két javaslatunkat, hogy a KISZ-tagok még inkább az intézményi szervezethez és ne az alapszervezethez kötődjenek, és hogy a szabályzat rögzítse a szervezeti kísérletekhez való jogot.

A küldöttgyűlés határozatába ELTE-s javaslatra bekezdést tettünk, hogy a KISZ tömegbefolyása Budapesten csökkent, közzéadás javaslatra pedig az, hogy a KISZ az eddiginél határozottabban, cselekvőbben álljon ki a munka és a tudás jobb megbecsülése, a gazdasági reformfolyamatok, társadalmi, politikai viszonyaink, a szocialista demokrácia és a politikai nyilvánosság fejlesztése, az igazságosabb és eredményesebb szociálpolitika megteremtése mellett.

A küldöttgyűlés legnagyobb vitája meglepő módon a tagfelvételi korhatárról zajlott. A párt és az előterjesztők határozottan azt javasolták, hogy a KISZ fiatalítási szándékának jelzésére 26 év feletiek ne léphessenek be vagy vissza a KISZ-be. A küldöttek ezt a jogos fiatalítási szándéktól függetlenül, pusztán adminisztratív intézkedésnek ítélték meg, mely számottevő értelmiségi réteg ellen hatna. Ezért a javaslatot leszavaztuk. Véglegesen a kongresszus dönt majd.

A budapesti KISZ-bizottság első titkára Kiss Péter (27 éves), a műegyetem volt KISZ-titkára lett. Az egyetemi területet képviselő titkár továbbra is dr. Gönci János (32 éves). A budapesti Pénzügyi Ellenőrző Bizottság elnöke Lajtner Tamás (25 éves), egyetemünk statisztika tanszékének tudományos ösztöndíjasa. A PEB tagja még egyetemünkről dr. Káposzta Sándor (34 éves). A Közgáz kongresszusi küldötte lesz Horváth Gyula és Foltányi Árpád.

B. — F.

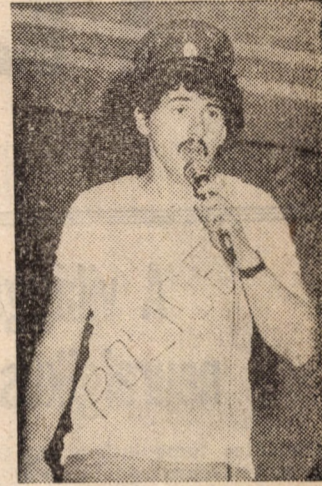
En csak fújom a dalt

Egy penge pengető

Kicsi vagyok, székre állok...

Rendőr-blues

„Az intézet érdemi tevékenységében kiszolgáltatót”

Hét év után került sor a KTI igazgatójának beszámoltatására a párt-vg előtt április 13-án.

Mózes László, a KTI igazgatója, beszámolójában áttekintést nyújtott a vezetése alatt eltelt intézeti évekről. Hosszas vizsgálat után vette át annak idején a szétzilált apparátust. Majd sikerült rendbe tenni az ügyintézt, a könyvelést, ezt igazolta a minisztériumi revízió is, amely megnyugtatóan zárult, a rend helyreállt.

A KTI életében átmeneti időszakot, anyagi gondokat okozott az a rendelet, amely a tanfolyamok indítását visszaszorította. Különböző újításokkal azonban a helyzet javult. Míg 1979-ben 6,7 millió forint volt a bevétel, 1984-ben 12,3 millió forint lett.

A képzés- és tananyag-modernizálás eredményeként a korábbi 600-ról majdnem 900-ra emelkedett a szakközgáz-dás hallgatói létszáma. A tanfolyamok összlétszáma jelenleg 5000 fő.

A beszámoló kitért a komoly tartalmi korszerűsítésre, amelyet a KTI az egyetemmel közösen végzett a szakközgázok képzésében. Egyetemünk oktatói közül sokan vesznek részt az intézet oktatómunkájában. Részükre komoly befizetést tudott a KTI biztosítani (1984-ben 208 dolgozónak 1,7 millió forintot). Növekedett a nem egyetemről kikerülő oktatók száma is a KTI-ben. Az egyetem és az intézet kapcsolatáról szólva Mózes László megjegyezte, hogy általában jó, operatív a kapcsolat az egyetemvezetéssel.

Kitért az intézet két nagy jelentőségű eseményére az ismertetésére, amelyek jelentősen befolyásolták a KTI életét. Ezek egyike a Soros-alapítvány támogatásának megszerzése, a másik a kialakult külföldi kapcsolatok rendszerre.

1982-ben került sor annak a partner alapítványnak a megkötésére, amelynek keretében Soros György az első évben

A KTI igazgatója szövege a kihívásról, amely a továbbképzést éri. Ezek a vállalati elvárások elsősorban a gazdálkodási modulokra építenek, másrészt speciális szakképzést jelentenek, amelyek Nyugat számára is vonzóak lehetnek, áttételesen emelhetik az egyetem és az ország tekintélyét.

A gondokról szólva elmondta, hogy noha nem tiltakoz-

nak ellene, mégis, az intézet érdemi tevékenysége kiszolgáltatót az egyetemi tanszéknek, ami helyes, de hátrányos is. Az intézet foglalkozik például a főállalkozói képzéssel. De miután az egyetemen ez nem oktatási téma, így a fejlesztés gondot okoz a KTI-nek. Mindezek elengedhetetlenné teszik, hogy az intézet

saját oktatói garnitúrát

alakítson ki, főleg olyan területekre, amelyek oktatása — természetszerűen — hiányzik az egyetemen. Jó lenne, ha a KTI törekvése itt is támogatásra találna — fejezte be beszámolóját Mózes László.

A hozzászólók közül elsőnek Kovács Sándor elismeréssel szövege a KTI profilszimatoló érzékenységéről. Miután az intézet a piacról el, rugalmasan alkalmazkodva a helyzethez egy sor olyan tanfolyamot tudott elindítani, amelyből a szakközgázok képzés hiányát pótolta. Az állandó tantestületi törekvés megteremtésével Kovács Sándor egyetértett, amennyiben az az egyetem képes-korszerűsítésével is egybevág. De véleménye szerint ennél jobbnak tartaná a feladatfinanszírozási rendszer bevezetését.

E rendszer előnye, hogyha elfogy a pénz, fel kell oszlatni a csoportot.

Selmei Lajos a KTI kettős arculatáról szövege így a nyereségorientáltságról és mint az egyetem szervezett oktatásának részéről. A tapasztalat szerint mégis mintha a KTI nem illeszkedne az egyetembe. Ugyanis kérdéses, hogy az egyetemkorszerűsítés mennyiben irányul az intézet fejlesztésére, vagy az intézet hogyan integrálódik a képzéskorszerűsítésbe. Az intézet eredményessége az oktatásfejlesztés számára egészen más kondíciót teremt. Ennek figyelembevételével nehezen viselhető

el, hogy a párt-vg éveken át nem foglalkozik az intézettel — hangsúlyozta Selmei Lajos.

Csáki Csaba pozitívnak értékelte a KTI munkáját, amely megtalálta a megfelelő oktatási formákat a változó piacon korábban a tanfolyamokkal, majd a szakközgázok képzéssel, legutóbb a külföldiek nem kis volumenű posztgraduális képzésével. Stabilitásodott az intézet, és viszonylag olajozottan működő cég-gé fejlesztette magát. A jövővel kapcsolatban Csáki Csaba megjegyezte, hogy a posztgraduális képzés nem választható külön a graduális képzéstől. A feladatok között említette meg, hogy a sokfajta képzést majd újra kell gondolni.

Mózes László a tapasztalatok alapján a rektor jó vezetőnek tartja, aki kvalifikált tevékenységével tanúsította, hogy személyében megoldott a KTI vezetése. Míg az országban a vezetőképző intézetek nehezen találják a helyüket, addig a KTI nagy előnye, hogy az egyetem áll mögötte, nincsenek helykeresési gondjai. Most a feladat a nagyon jó együttműködés kialakítása a képzéskorszerűsítésben.

A végrehajtott bizottság a beszámolót tudomásul vette, és Szarvas László pb-titkár a vb nevében további eredményes munkát kívánt a KTI igazgatójának.

H. E.

Az Economix sikere

Egyetemünk kisservezetése, az Economix április 29-én a Kinizsi utcai ebédlőben tartotta ünnepi közgyűlését. Kovács István elnök köszöntötte a megjelenteket, köztük dr. Csáki Csaba rektort, Szarvas László egyetemi pb-titkárt és Gündör Györgyöt, a KISZÖV elnökét. Majd az Economix megalakulásának körülményeiről, eddigi pályafutásáról és további teendőiről beszélt.

A kisservezetést elindítását bizonyos aggódalmak kísérték; hogyan egyeztethető ez össze az egyetem feladataival, illetve a szocialista modellel. Az Economix eddigi működése ezeket a kételyeket nagyrészt eloszlatta, az egyetem „good-willjét” ugyanakkor javította. Az Economix egyre komplexebb szolgáltatást nyújt vállalatoknak. Sokrétű a kapcsolata az Ipari Minisztériummal; tanácsadó szolgáltatást is nyújt veszteséges és alaphiányos vállalatok talpraállítására. A kisservezetést már nagyon korán kielégítő számítógépes apparátushoz jutott, ez az oktatói-kutatói munkát is segíti. A tanszék közötti együttműködés, illetve a tanár-diák viszony javult. Az egyetemisták szakmai gondolkodás-módjának, döntéskészségének fejlődését is elősegíti a kisservezetében végzett munka. És azt sem felejtjük el, hogy az Economix bevételeinek 20 százalékát utalja át az egyetem számlájára, ezzel számottevő segítséget nyújt az egyetemi háttér javításához.

Az MKKE részére eddig összesen körülbelül 15 millió forintot utaltak át!

A szövetséget bruttó árbevétele egyébként rohamosan nőtt az évek folyamán; 1983-ban 9 millió, 1984-ben csaknem 20 millió, 1985-ben 41 millió forint volt, az idei terv 43 millió forint. Az Economix 1983 márciusában 13 szakcsoporttal kezdte működését; a kisservezetében jelenleg 34-

en, és 23 szakcsoportjánál 674-en dolgoznak. (Ebből 277 hallgató, 140 oktató, 66 egyetemi dolgozó, 191 külsős.) Természetesen alkalmanként még sok diák és oktató vesz részt a kisservezetést munkájában.

A tavalyi évet sikeresen zárta az Economix. Gazdálkodása kiforrottabbá, kiszámíthatóbbá vált. A piacon nagy a verseny, de a kisservezetést jó híre miatt a volt megrendelők visszajárnak. Jelentős árbevétel-növekedést értek el a szakcsoportok (43,5%). De 1985-ben a kisservezetést önálló árbevétele dinamikusan — a duplájára — nőtt. Javult ugyanakkor a szakcsoportok alvállalkozói kedve. Az Economix legsikeresebb ágazata a szellemi termék forgalmazása volt, mely körülbelül 1 millió forint nyereséget eredményezett. A lassú ügyintézés, a sok megkötés miatt viszont a találmányi ügyekben nem történt előrelépés. A hallgatói szakmai gyakorlatok kérdésében is jelentős haladást ért el az Economix; a kisservezetést munkáiból 8 TDK-dolgozat — köztük két elsődíjas — készült el 12 diák tollából.

Ami az Economix további céljait illeti; a vezetőség idén kismértékű (4-5 százalékos) árbevétel-növekedést tervez, várhatóan a legdinamikusabban a szellemi termék hasznosítása és a szakcsoport alvállalkozás nő majd. Javítani szeretnék a hallgatói feladatok szerkezetét úgy, hogy a diákok több szakmunkát vállalhassanak.

A bevezetést értékelés után Gündör György átadta Kovács Istvánnak a KISZÖV Vörös Vándorzás-laját, az Economix jó munkájának elismeréseként. Ezután dr. Csáki Csaba mondtott pohárköszöntőt, és a bankett jó hangulatú vacsorával zárult.

R. I.

150 ezer dollár kölcsönt

adott a KTI-nek, hogy azt megfelelő hasznosítás után forintban fizesse vissza az MTA-nak. Az összeg értelmes, az egyetem számára is hasznos felhasználásról tanúskodik, hogy a KTI számítástechnikai gépeket vásárolt, melyek szolgáltatásait a vállalatok vették igénybe. A visszafizetés után az intézetnél 8 millió forint értékű beruházás maradt. Mindezen kívül a KTI 12 egyetemi munkatársnak biztosított szakmai tanulmányutakat Amerikába, Nyugat-Európába.

Erre az évre is 150 ezer dollárt kapott az intézet Soros Györgytől hasonló felhasználásra. Ennek keretében az oktatók számára lehetőség nyílik a külföldi utazások során a legfrissebb szakmai ismeretek elsajátítására, ezenkívül az intézet is felelőssé-

ti gépparkját. A Soros-alapítvány a további három évre 30 ember számára biztosít lehetőséget féléves tanulmányutakra a nagyvilágban. Ezek a körülmények komoly korszerűsítésre adnak lehetőséget az intézetnek és az egyetemnek egyaránt.

Az intézet amerikai kapcsolatai a dollárkitermelés mellett az egyetem nemzetközi elismerését is biztosítják. Ugyanis az itteni kurzus elvégzése beszámít az amerikai diplomába. Az intézet tervei e kapcsolatok továbbfejlesztését, természetesen nagyon szerény keretek között, a jövő szem előtt tartásával. Itt jegyezte meg Mózes László, hogy minden amerikai csoport kivázi egy oktatónk számára jelent amerikai kiutazást, munkavállalást az előzőeken felül.

Juhász Gyula a magyarságkutatásról

A Társadalomtudományi klub április 22-i vendége a KEN-en Juhász Gyula akadémikus, az MKKE egyetemi tanára volt. Juhász Gyula professzor egyben legújabb kutatóintézetünk, a Magyarságkutató Csoport igazgatója is; így a program témája eleve adott volt.

A magyarságkutatás tudományága a harmincas évek közepén indult el; 1940-ben jött létre a Magyarságtudományi Intézet, mely a II. világháború végéig működött. Az intézet elsősorban az egyes egyetemek és tudósok kutatótevékenységének koordinálására, anyagi segítésére alakított. Fő feladatának a dilettantizmus elleni harcot, a tudomány népszerűsítését tekintette.

Hosszú — negyvenéves — szünet után az elmúlt év őszén alakult meg a Széchenyi Könyvtár szervezetén belül, de önálló költségvetéssel, programmal a Magyarságku-

tató Csoport. (Ez független intézetként működik, de 19 fős létszáma miatt a csoport elnevezést használja.) A kutatóműhely programját 3 fő részre oszthatjuk. Első helyen a határon túl élő magyarság jelenének és múltjának komplex vizsgálatát említhetjük. Tehát itt főként a II. világháború előtti és utáni történelmi kérdésekről, a mindennapi életet vizsgáló néprajzi kutatásokról, jogi problematikáról (a tervek szerint a nemzetiségi kérdést érintő rendelkezéseket egy kötetben kiadják) van szó. Ki kell dolgozni a magyarságtudomány módszertanát is. Az intézet a források alapján a pusztán bibliográfiai táron túlmutató adatbankot is létre kíván hozni.

Az intézet tevékenységének másik fő területe a nemzetiségi kérdés; a hazai és külföldi nemzetképzések összegyűjtése, a „nemzet” — ezen belül a „magyar nemzet” —

fogalmának meghatározása, egyértelmű tisztázása. Célul tűzte ki a kutatóműhely a nemzetiségi kérdést mai felmérését, ennek az akut problémának elméleti megközelítését is.

Végül, de nem utolsósorban az intézet hungarológiai kérdésekkel is foglalkozik. Mai felfogásban ezt úgy kell érteni, hogy a magyar kultúráról mit és hogyan közvetítünk a nagyvilág felé.

A Magyarságkutató Csoport olyan új tudományos műhely létrehozásának, melynek tevékenysége az egyes tudományágak elmélyült összefonódására épül. Ezt a követelményt jól tükrözi az intézet összetétele is: történészek, szociológusok, politológusokon kívül szerepel a munkatársak között néprajzos, irodalmár, demográfus is. A Magyarságkutató Csoport kutatásába egy-egy önálló területtel egy sor egyetem, illetve más

kutatóintézet is bekapcsolódik. (Például a Történettudományi Intézet, a Jogtudományi Intézet, a Nemzeti Múzeum, a Petőfi Irodalmi Múzeum, az ELTE, a JATE, a JPTE stb.) Ezáltal a kutatóbázis megsokszorozódik.

A Magyarságkutató Csoport nagyon fiatal kutatóintézet; kutatásainak kifizetéséhez legalább 3 évre van szükség. Az intézet előbb-utóbb folyóirat elindítását, könyvek, monográfiák kiadását tervezi. A magyarságtudomány pozitív hagyományaira kíván építeni annyiban, hogy a magyarság és nemzetiség kérdéseit kísérő érzelmi zűrzavarban óhajt rendet teremteni úgy, hogy ha az érzelmi megközelítés egybeesik a tudományossal, akkor a tudomány ezt igazolja, ha nem, akkor viszont cáfolja.

B. L.

A világgazdaság neuralgikus pontjairól

Családias hangulatban zajlott a világgazdasági szekció munkája; hiszen mindössze 5 TDK készült e témakörben, s a szerzőkön kívül összesen két, azaz 2 érdeklődő hallgató végig a dolgozatok összefoglalóit.

Becsey Zsolt (III. év nemzetközi) és **Jármai Gyula** (III. év áruforgalom) 170 oldalas tanulmányukban az OPEC-olajkartell főbb fejlődési szakaszait, jelenét és jövőbeni lehetőségeit elemezték. Arra is választ adtak, hogyan sikerült letérni a fejlett tőkés világnak a két olajárrobbanás hatásait. Függeszték az OPEC-től egyrészt Mexikó, Nagy-Britannia, Norvégia olajmezőinek belépésével is csökkent, másrészt 1979-től az olajtakarékosági intézkedéseket már igen komolyan vették. Az OPEC hibát követett el akkor, amikor túl magasra hajtotta az árakat, hiszen az olaj megdrágulása korábban gazdaságtalan forrásokat, kutatásokat is rentábilissá tett. A tőkés gazdaság tehát rugalmasan reagált a változásokra energiaszerkezetének átalakításával. Az OPEC és a nagyobb olajmonopóliumok prognózisa alapján a szerzők a jövőbe is tekintettek. Az előrejelzések alapján az elkövetkező 10-15 évben túlkínálat lesz az olajpiacon, az ezredfordulóra viszont újabb súlyos energiaválság várható.

Kiss Gábor (II. év nemzetközi) egyrészt a világgazdaságban a II. világháború után bekövetkezett általános tendenciákat vizsgálta, másrészt az integrációelmélet marxista és polgári megközelítésével, majd az EGK jelenlegi problémáival foglalkozott. **Soltész Levente** (II. év nemzetközi) Kína, Indokína, ASEAN — a

kambodzsai konfliktus hátterében című munkája közép-pontjában Kína modernizációs törekvései álltak.

Bódi Tamás (V. év külgazd.) a munkanélküliség helyzetét elemezte az európai tőkés országokban. Többek között kifejtette; a harmincas évek nagy világgazdasági válságának globális munkanélküliségével szemben a mai munkanélküliség nem átmeneti, hanem stagnáló, és elsősorban strukturális jellegű. Manapság a munkanélküliség nem feltételezi a rossz gazdasági helyzetet. Az európai tőkés országok „modern” munkanélküliségének fő okai: a hanyatló iparágak fejlődő országokba menekülése, új vettélytársak megjelenése (főleg Délkelet-Ázsiában), az állami beruházások csökkenése a produktív szférában, a racionalizálási-takarékosági intézkedések, az antiinflációs politika.

Jármai Gyula önálló dolgozattal is jelentkezett. Ebben az EGK világgazdasági jelentőségének bemutatására vállalkozott. Módszere a következő volt: a nagyobb világgazdasági régiók (USA, EGK, Japán, KGST) gazdasági potenciáinak összevetése hatalmas statisztikai adatbázis alapján, majd egyes ágazatok szerint összehasonlító elemzés.

Végezetül **Nyilas József** egyetemi tanár, szekcióelnök összefoglalójában elmondotta, hogy a dolgozatok általában jól sikerültek, a szerzők nagy munkát fektettek elkészítésükbe, s közöttük csak árnyalati különbségeket lehet feljелеzni.

R. I.

Öngyilkosok – életcélok – értelmiségi

A szociológia tanszékre beadott rekordszámú (17) TDK-dolgozat közül hetet olvastak fel az április 23-i szekcióülésen. A dolgozatok nagy száma szükségessé tette a húszperces felolvasási idő némi korlátozását, ami külön próbatételt jelentett a még nem rutinos előadók számára. Az **Andorka Rudolf** (elnök), **Csomós József** (OT), **Elekes Zsuzsa** és **Vidor Péter** (mindketten szociológiai tanszék) összetételű zsűri előtt **NAGY GÁBORNAK**, az ELTE hallgatójának (V. évf. szociológiai szak) dolgozatával indult a szekció. Témául az öngyilkosságok területi megoszlását választotta. Érdekes és még nem megoldott problémája a tudományos kutatásnak az, hogy mivel magyarázhatók az öngyilkosságok területi megoszlásának tartós, történelmi korokon átívelő állandóságai. Egyes szociológiai elméletek tesztelésére tett kísérletek után a szerző megállapította: az úgynevezett kemény szociológiai adatok segítségével nem magyarázhatók a markáns különbségek, a magyarországi, délkelet-északnyugati irányban csökkenő öngyilkossági arányok magyarázatát minden bizonnyal történelmi, társadalomfejlődési okok vizsgálata, regionális szociálpszichológiai kutatások eredményei adhatják meg.

A módszer még nem minden — volt a fő megállapítása **HUSZÁR ANDRÁS** és **PÁPAI ZOLTÁN** (mindketten III. évf. tervgazd. szak): Matematikai-statisztikai módszerek alkalmazása egy szociológiai vizsgálatban című dolgozatának. A szerzők egy, a Művelődéskutató Intézet által tanácsi dolgozokkal kitöltött, azok munkahelyi közérzetére vonatkozó kérdőív feldolgozását ellenőrizték. Noha a módszer, a főkomponenselemzés alkalmazhatóságának feltételei fennálltak — állapították meg — az eredeti feldolgozás mégsem járt komoly eredménnyel. Dolgozatukkal végül is arra hívták fel a figyelmet, hogy a matematikai-statisztikai módszerek egyre szélesülő tárházából való válogatás fokozott óvatosságot és körültekintést igényel a társadalom folyamatának kutatóitól.

LUDVIG ZSUZSA (IV. évf. külgazd.-szociológiai szak) dolgozatával arra kerestett választ, hogy különböző dimen-

ziók mentén tagolva a magyar társadalmat, milyen értékek és életcélok vezérik a különböző helyzetű csoportok tagjait. A Társadalomtudományi Intézet által 1981–82-ben, mintegy 15 ezres mintán végzett vizsgálat életcélokra vonatkozó kérdéseire adott válaszokat értékelte ki. Ebből általában megállapítható: a család és a nyugalom viszonylag magasan preferált érték a mai magyar társadalomban. A különböző rétegződési dimenziók mentén már lényeges különbségek állapíthatók meg az értékstruktúrában. Erre csak egy példa: míg a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőket inkább a siker és a hit, a középső rétegeket inkább a szerzés és a hedonizmus értékei vezérik, az alacsonyabb rétegeket inkább fatalisták, sorsuk alakulását külső erők játékaának tudják be. A vizsgálat egy másik helyen bizonyos fokig igazolja a masloui szükség-lethierarchia tételét, bár azzal mint a dolgozatról folytatott vita során is többen kifejtették, óvatosan kell bánni. Hiszen nem bizonyított az, hogy egyes rétegek „posztmaterialis” igényei az anyagi szükségleteik kielégítése után, hanem sokkal inkább valószínű-

sítható, hogy azok helyett, kényszerűségből kerülnek előtérbe.

SZÁNTÓ ZOLTÁN (IV. évf. tanár A-szociológia szak) és **PRINCZ FERENC** (IV. évf. ipar-szociológia szak) dolgozatának címe: A társadalmi egyenlőtlenségek a szabadság-eltöltés módjának függvényében. Erről a dolgozatról a Szántó Zoltánnal készített beszélgetés kapcsán részletesen is beszámolunk.

Társadalmunk 12,5%-a csak tv-t néz, vagy azt sem, újabb 14,5%-ot tesz ki azok aránya, akiknek a tv jelenti szinte kizárólagosan a kulturális tevékenységet, s újabb 25%-a, aki legfeljebb alkalmosszerű folyóiratolvasásig, vagy napi-lapolvasásig jut el — írja **GREGOR ZOLTÁN** (IV. évf.) Társadalmunk kulturális tevékenység szerinti tagolódása című dolgozatában. A szintén TTI-felvétel kulturális tevékenységekre vonatkozó adatait klaszteranalízissel vizsgálva, a szerző arra a következtetésre jutott, hogy az egyes szabadidő-eltöltési módokat választók csoportosítása csak sokdimenziós eszközökkel írható le. Így például míg a notórius tévézők inkább területi jellemzők alapján, a rendszeres újság- és lap-

olvasók pedig családi állapot és életkor alapján rekrutálódnak.

Míg a korábbi dolgozatok a társadalom tagolódásának egyes jellemzőire tettek megállapításokat, addig további két dolgozat egy adott társadalmi csoporttal, az értelmiséggel foglalkozott. **SAKA-DÁT LÁSZLÓ** (IV. évf. tanár A-szociológia szak): Értelmiség és társadalmi struktúra című előadásában a sztálini struktúramodell valós revidizációját sürgette. A sztálini modellt a múlt redukálásával jött létre, alapértéke, hogy a társadalom a homogenizálódás felé halad, és hogy a munkásszintű homogén, s a pártton keresztül a vezető erő szerepét tölti be. Bebizonyosodott, hogy a modellnek ezek a tételei sem elméletileg, sem gyakorlatilag nem igazolódtak. A társadalomszerkezeti vizsgálatok eddig valójában a társadalom strukturális csoportjait kutatták, s nem a társadalom alapviszonyának mibenlétére keresték a választ. Hipotézise szerint ma a társadalom vezetői és vezetői tevékenység viszonyában határozható meg, ez tekinthető a társadalom strukturális alapviszonyának.

HÁRSFALVI TAMÁS (IV. évf. Közlekedés-szociológia szak) és **MISOVICZ TIBOR** (IV. évf. ipar-szociológia szak): Vizsgálatok a magyar értelmiség körében című dolgozatuk továbbgondolási lehetőségeit vezették elő előadásukban. Alaphipotézisük szerint a konszolidációval az értelmiség mindinkább újratermeli önmagát, a bekerülési esélyek csökkennek, s ugyanúgy a kiáramlás is. A TTI adatfelvételén végzett empirikus vizsgálataik során arra keresték a választ, hogy a valóságban megfigyelhető-e ez a szinte természetörvény-szerű önreprodukció, illetve, hogy érvényes-e az Erdei által leírt kettősség az értelmiségre vonatkozóan. Erdei szerint az értelmiség rekrutációjában meghatározó az úgynevezett tárgyi szakszerűség és az úri szakszerűség kettőssége. Következtetésük szerint a tárgyi szakszerűségnek ma is meghatározó jelentősége van, míg az úgynevezett úri szakszerűség szerepét a történelmi széljárásról függő erővel átvette a lojalitás, a politikai megbízhatóság kritériuma.

T. I.

Szinguláris tökemátrixok, reguláris mátrixseregek

Az idei TDK-konferencia egyik legkimagaslóbb teljesítménye Dobos Imre nevéhez fűződik. Három matematikai közgazdaságtani tárgyú dolgozata két első és egy harmadik díjat nyert, dolgozatai megjelenhetnek a Szigma és az angol Econometrica szakmai folyóirat hasábjain.

A szerkesztőség munkatársai közül senki nem mert vállalni egy kötetlen, baráti eszmecsere-t a turnpike-tételről, a rekurzív modellekről és egyéb bájos témákról.

— **Imre, azt hiszem, mindenkit elsősorban dolgozataid témája és mondanivalója érdekel. Beszéljünk egy kicsit erről!**

— A három dolgozat a különböző címek ellenére egyetlen matematikai-közgazdasági modellről, a Leontief-modellről szól. A kérdésfelvetés azonban minden dolgozatban más. A turnpike-tételről szóló dolgozat a Neumann-pályával foglalkozik, ami nem más, mint a gazdaság egyensúlyi, arányos növekedési pályája. A modell megfogalmazza azokat a matematikai feltételeket, amelyek mellett a gazdaság eljuthat erre a pályára, és bebizonyítja, hogy hosszú távon ezen a pályán való haladás biztosítja a legnagyobb eredményt.

Munkám lényege az volt, hogy a modellt enyhébb feltételek mellett fogalmaztam újra. Még egyszer hangsúlyozom, hogy ezek matematikai feltételek, elsősorban a közvetlen felhasználás mátrixa és a tökemátrix matematikai tulajdonságait fogalmazzák meg, amelyeknek azonban közgazdasági értelmezésük is van.

Például a közvetlen felhasználások mátrixának irreducibilitása (magyarul: indekompozabilitása) közgazdaságilag annyit jelent, hogy minden ágazat közvetve vagy közvetlenül felhasználja minden ágazat termelését.

— **Mire lehet használni a gyakorlatban ezeket a modelleket, illetve használják-e őket valahol?**

— Tudtommal jelen pillanatban csak Japánban folynak mélyebb modellezések tényleges adatok alapján a hatvanas évek óta. A matematikai modellek széles körű alkalmazásának technikai korlátai vannak, számítástechnikai, adatszolgáltatási hiányszakosság és a modellek sem tökéletesek még, sokkal inkább a matematikai feltevéseket mintsem a gyakorlatot követik.

Csak egy példa az adatszolgáltatásra: a KSH által közölt nettó állótkemátrixban negatív elemek is vannak, ezzel pedig a modell semmit sem tud kezdeni!

— **Sok embernek ellenérzése van a matematika alkalmazásával szemben, hókuszpókusznak, szemfényvesztésnek tartják.**

— Ennek a kérdésnek két része van. Nyilván vissza lehet élni a matematikával, amikor rosszul alkalmazzuk egy problémára. A matematikát valamikor az emberiség hajnalán a józan, paraszti ész hozta létre. Éppen ezért, ha valamit meg lehet gondolni józan, paraszti észsel, ott semmi szükség sincs rá. Ugyanakkor én hiszek benne, hogy szükség van a formálizálásra, modellezésre, a mélyebb összefüggések megérté-

séhez. Ezt meg kell tanulni, és az egyetemen az emberek többsége nem szimpatizál vele.

— **Ha már az egyetemenél tartunk, téged nem sokan ismernek, hirtelen robbantál be három dolgozattal a közéletbe. Hogyan alakult egyetemi pályafutásod?**

— A tervgazdasági szak matematika alternációjára jártam, blokkom és a szakszeminariumom is a matematikához kapcsolódott. Maga a szak kilátástalannak látszik másod- és harmadévből csupa alapozó tárgy, amiket meggyőződésem, hogy csak úgy lehet megtanulni, ha az ember nem kérdegeti állandóan, mi ennek az értelme, mire jó ez!

A különböző tárgyaknak nincs feltétlenül rögtön átváltható gyakorlati hasznuk, csak negyed- és ötödévre állnak össze valamilyen egészszé. Ez a magyarázata annak, hogy most, a végén született meg ez a három dolgozat. Régebben úgy gondoltam, hogy tanulgatok, aztán lemegyek vidékre. De találok az egyetemen Tallós Péterrel és Móczár Józseffel, és az ő segítségükkel, készítésük nyomán kedtem komolyabban dolgozni. Ma már nem bánom, hogy nem megyek vidékre, bár továbbra is vágyom a nyugodt, zavaroktól mentes életre.

— **Mi volt a véleményed a szekciótokról?**

— Öszintén mondom, nagyon jó szekció volt, és ez főleg azért öröndetes, mert tavaly nem sikerült összehozni módszertani szekciót. Már tavaly is kész volt az egyik dolgozatom, de nem tudtam

beadni, mert az egyetlen matematikai tárgyú munka lett volna.

Idén színvonalas előadások voltak, különösen a biztosítási matematikáról szóló tetszett, gyakorlati alkalmazhatósága miatt.

— **Hogyan lesz tovább? Foglalkozol még ezzel a témával?**

— Ez egy állomás volt az életemben, amin túl kell lépni. Félévkor végeztem, március óta a Vizsgázó Intézetben dolgozom. Természetesen nem magáról a modellezésről mondom le, hanem másféle elméleteket tanulok, amelyek erre a témára alkalmazhatók.

Távlati terveim a rendszerelmélet alapuló katasztrófaelmélet, majd a termodinamika alkalmazása.

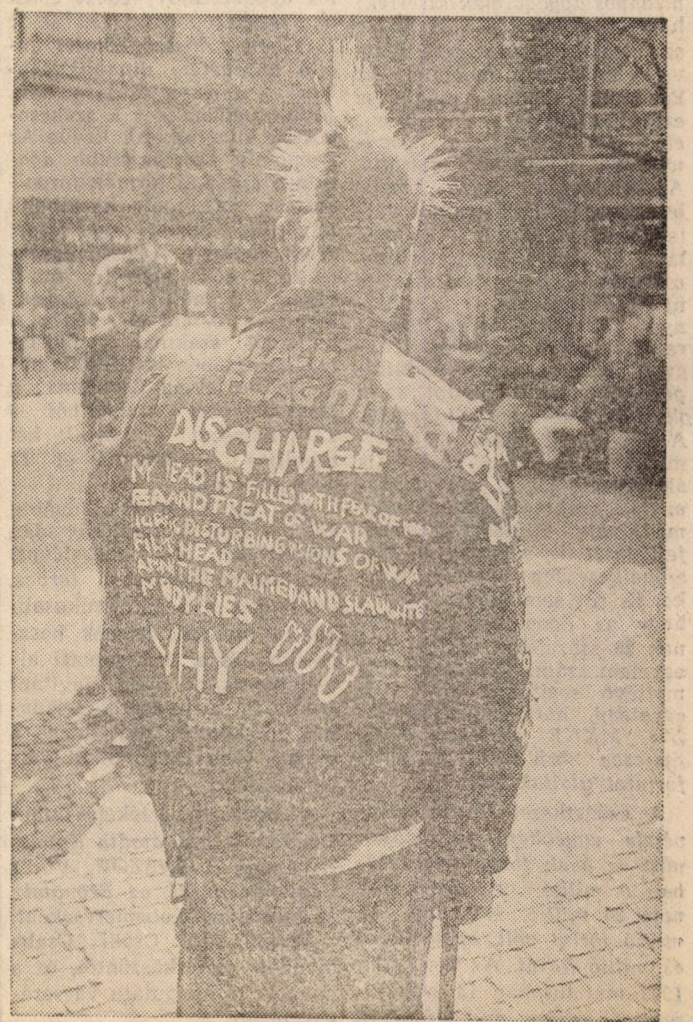
Közben közgazdaságtant és főleg nyelveket kell tanulni, mert a nyelveket teljesen helytelenül a tervgazdasági szakon csak másodlagosnak tekintik. Az egyetem elvégzése után egyébként kellemes meglepetés volt, hogy a tervgazdasági szakon végzett matematikaorientált hallgatók iránt kifejezetten nagy a kereslet, sok hely körül lehetett válogatni.

— **Végezetül arra kérlek, fogalmazd meg, miért volt fontos neked a TDK-munka?**

— Elsősorban azért, mert ha valaki csinál valamit, szeretné látni, hogy van-e értelme, szeretné, ha megvitánák a munkáját, ha visszajelzést kapna, hogy érdekeli-e valakit, vagy nem. Ez volt számomra a legfontosabb és ezt a visszajelzést meg is kaptam.

S. A.

„Porrá törve, legyömöszölve mindenkinek ez jut az eszébe...”

Punker, Kopenhagen 1985.

Szántó Zoltán negyedéves, tanár A és szociológia szakra jár. Idén mindkét tanszékre nyújtott be TDK-dolgozatot, s mindkettővel első helyezést ért el.

— A tanár szakról eddig úgy tudtam, hogy meglehetősen időigényes szak. A két sikeres dolgozatról úgy tűnik azonban, hogy marad idő a szociológiára is, sőt szeptembertől még demonstrátori megbízást is vállaltál a tanszéken.

— A történet korábban kezdődött. Gimnáziumba jártam, ahol a politikai gazdaságtanról azt sem tudtam, hogy létezik. A nemzetközi, vagy a külgazd. szakra készültem, úgy tudtam, hogy ez a legmenőbb dolog. Már elsősben rájöttem, hogy van emellett még egy csomó izgalmas dolog — mindenekelőtt a szociológia tetszett meg, proszemináriumba is jártam, s elhatároztam, hogy megpróbálom felvenni a szakot. Agrár-ra jelentkeztem, gondolván, hogy mellette majd marad elég időm a társadalomtudományokra. Hamar rá kellett jönnöm, hogy rosszul tippeltem, mert az agrár kifejezetten munka- és időigényesnek bizonyult. Időközben Farkas Péter és Bock Gyula tanárainak köszönhetően erősen elkezdtem érdeklődni a pg iránt, s így állt össze, hogy a harmadik évet már a tanár és szociológiai szakokon kezdtem el. Egy sor különbözőzeti vizsgát kellett tennem, de végül is sikerült a „pályamódosítás”. Úgy érzem, sikerült megtalálnom a számomra legmegfelelőbb helyet az egyetemen.

Középiskolában ugyan nem szeretnék tanítani, de a felsőoktatásban — ha lenne rá lehetőség — szívesen elhelyezkednék majd. Úgy érzem, aki az egyetemi évek alatt letett valamit az asztalra, annak lehet rá esélye.

— Nyilván ez is ösztönzött, hogy komoly munkát fektess két dolgozatba is.

— Biztosan közrejátszott ez is, de fontosabb, hogy most jutottam el oda a szociológia felvételi és a különbözőzeti vizsgák után, hogy elkezdhettem gondolkodni, olvasgatni, irogatni. A tanár szak mellett erre marad időm, s a szociológia tanszék is nagyon liberális, sok a választási lehetőség, ami önálló munkára ösztönöz. Ehhez — elsősorban a módszertani problémák tisztázása területén — talán Bertalan Lászlótól és Csontos Lászlótól kaptam a legtöbb segítséget. Eredetileg három dolgozatot terveztem, a harmadik a marx és lukáci társadalomtudományi alapelvek szociológiában való alkalmazhatóságával foglalkozott volna. Sokat olvastam ehhez is,

Kettős győzelem

de a megírására nem maradt energiám — talán majd szakdolgozat lesz belőle.

— A szociológia tanszékre benyújtott dolgozatodat, amelynek címe: „A társadalmi egyenlőtlenségek a szabadságtöltés módjának tükrében”, Princz Ferencsel közösen írtátok.

A szabadságtöltés módja

— Régóta ismerjük egymást, ő ipar és szociológia szakos. A nyáron együtt voltunk gyakorlaton a Társadalomtudományi Intézetben, s az ottani, országosan reprezentatív felmérés adatait felhasználva készítettük el a dolgozatot. Ebben a témában ilyen alapos feldolgozás még nem történt. A kulturális életmódot vizsgálták, s kimutatták, hogy ha egy dimenzióval akarjuk jellemezni a társadalmi csoportokat, akkor erre a szabadságtöltés dimenziója a legalkalmasabb, tehát ez differenciálja a társadalmat leginkább.

— Milyen változókat vontatok be az elemzésbe, s mely dimenziók mentén vizsgáltátok meg őket?

— A szabadságtöltést hat alapváltozóval jellemeztük, amelyeket a lakóhely jellege, az iskolai végzettség, az egy főre jutó jövedelem, a gyermekszám és az életkor dimenziói mentén elemeztünk. Külön megnéztük az egyenlőtlenségek alakulását a hagyományosabbnak tekinthető hét munkajellegcsoport és a Kolosi-féle tizenkét státuscsoport szerint. Feri ötlete alapján kidolgoztunk egy módszertani eljárást, amivel a nagyszámú adattömeget viszonylag egyszerű eljárással összehasonlíthatóvá lehet tenni az egyenlőtlenségek szempontjából.

— Hogyan összegezhettek a legfontosabb következtetéseket?

— Az alapváltozókról az derült ki, hogy a nyaralási napok számában, illetve a külföldi utidőben vannak a legnagyobb különbségek. További kutatást érdemel az a megállapításunk, hogy a beutalóval való üdülésnél ugyanazok a tendenciák raj-

zolódnak ki, mint a többi területen, tehát az kap inkább beutalót, aki amúgy is jobb helyzetben van. Az öt dimenzió közül az iskolai végzettség mentén ragadhatók meg a legnagyobb társadalmi különbségek. Az is kiderült, hogy ezen a területen a státuscsoportokat használva sokkal inkább felszínre kerülnek a különbségek (százszorosa is találtunk), mint ha a munkajellegcsoportot alkalmazunk.

— Ha jól tudom, úgynevezett „mintaegyenekeket” is konstruáltatok.

— Igen, a megfelelő adatok csoportosításával jellemeztük a legjobb, a legrosszabb és az átlagos mintaegyent. Talán itt legérdekesebb megnézni az átlagos mintaegyent a hat alapváltozó esetében. Az átlagpolgár 4 napot nyaral évente, szabadságnapjainak száma 18, s a szabadság ideje alatt 7 napot dolgozik. Körülbelül 5 évenként üdül külföldön, 14 évenként külföldön, beutalóhoz pedig 12 évenként jut hozzá.

— A másik dolgozat, amit egyedül készítettél el, ezt a címet viseli: „A társadalom szerepe és jelentősége E. Durkheim nevelésről vallott nézeteiben”.

— A dolgozat elődje egy tavalyi 8-10 oldalas munka volt, amit Ballér Endre tanácsára fejlesztettem tovább. Ebben az összehasonlító szövegelemzés jellegű dolgozatban azt szeretném bizonyítani, hogy Durkheim volt az első, aki szociológiai nevelésmódot képviselt. Hat nevelésszociológiai tanulmányát dolgoztam fel ehhez, s az idézeteket interpretálva és más nézetekkel összevetve három lényeges kérdésben próbáltam kimutatni a szociológiai szemléletet. E három kérdés: a nevelés fogalma, a nevelés célja, illetve a nevelő tevékenysége és a társadalom.

Cél: a társadalmi lény

Durkheim szerint a nevelés a felnőtt generáció hatása a felnövekvő generációra, tehát leszűkítette a fogalmat az emberek közötti hatásra, míg

például Rousseau szerint a dolgok, a természet és az emberek egyaránt nevelnek.

Durkheim megkülönbözteti az egyénben az individuális és a társadalmi lényt. A nevelés célja az emberben kialakítani a társadalmi lényt, mert az magától nem fejlődik ki. A célon belül meghatározza a nevelés feladatát is. Minden társadalom kialakítja a maga embereszményét, ami kettős társadalmi determinációval jellemezhető: egyrészt az egész társadalom, másrészt a szűkebb környezet nyújt valamiféle útmutatást az egyénnek. A nevelés feladata ennek az embereszménynek a realizálása az egyénben.

A harmadik kérdéssel kapcsolatban Durkheim abból indul ki, hogy a nevelésnek tekintélyen és hatalmon kell alapulnia, azaz a jó nevelő az autoritatív vezetői típust képviseli. Csak így lehet elérni, hogy kialakuljon az emberben a társadalmi lény. Ez a tekintély és hatalom azonban nem légből kapott dolog, hanem társadalmi gyökerei vannak. A pedagógus tevékenységét a papéhoz hasonlíthatja. Mindkettőnek hinnie kell küldetésének nagyságában, mivel mindketten egy náluk magasabb erkölcsi személyiség küldöttéi. Ahogy a papistenének, úgy a pedagógus korra és hazájára eszméinek a tolmácsa. Durkheim hangsúlyozza, hogy a tanító nem lehet egyetlen párt eszköze sem. A tanító visszaél a rendelkezésére álló hatalommal, ha személyes elköltezettségének uszályába téríti a tanítványait. Ehhez hasonló oktatás-életi gondolatok találhatók Max Webernél is.

— Számokra milyen személyes tanulságokkal szolgált a két munka?

— Valószínűleg mindkettőnek lesznek rám hosszú távú hatásai. Az egyikkel bebizonyítottam magamnak, hogy képes vagyok a termékeny közös munkára — megtanultam vitatkozni, meggyőzni a másikat, elfogadni a másik véleményét. Másfelől az empirikus vizsgálat jó stílusgyakorlat is volt, aki szociológiával akar foglalkozni, annak szüksége van ilyenre. A kétsőbbiekben többek között a durkheimi szociológiát szeretném mélyebben megismerni, ennek egy önálló része a nevelésszociológiai nézetek. Külön hasznos, hogy olyan oktatás- és nevelésetikai problémák kerültek közben felszínre, amiken mint leendő tanárnak mindenképpen érdemes elgondolkoznom, szembeintem vele eddigi nézeteimet, megvizsgálni alkalmazhatóságukat napjainkban.

Zsubori Ervin

Tabló

Az úvidéki LÉTÜNK 1986/1. számában LOVAS ISTVÁN: MILYEN LESZ A 21. SZÁZAD SZOCIALIZMUSA? című érdekesítő tudósítása a tizedik — cavtati — Szocializmus a világban elnevezésű rendezvényen elhangzott véleményeket ismerteti. (...) a szocializmus fejlődési lehetőségeiről ezúttal sokkal inkább eltérnek és bizonytalanabbak az elképzelések, mint egy évszázaddal ezelőtt.”

„Amint Samir Amin dakari kutató, az ENSZ afrikai gazdasági bizottságának képviselője mondta (...) a szociális mozgalmak mindinkább nemzetivé váltak, a kapitalizmus differenciálódott éppúgy, mint a munkásosztály. Minden tekintetben mindjobban kiéleződött az Észak és a Dél ellentéte, a szegények és gazdagok országa jött létre a világon, s ez élet vette az osztályharcnak, főképpen pedig a munkássolidaritásnak. (...) Jelenleg a világon nem a szocializmus és a kapitalizmus összeütközése van napirenden, még kevésbé az úgynevezett szocialista és a kapitalista országok összeütközése, hanem az országok, a nemzetek és a népek autonómiájának kibővítéséért folyó küzdelem, ami előfeltétele a szocializmusba vezető új út kiépítésének.”

„A multinacionális társaságokról szolt Pietro Ingrao, az Olasz Kommunista Párt igazgatósági tagjának beszámolója. (...) A közepes nagyságú és erejű nemzeti államok képtelenek lesznek megbirkózni mindazokkal a változásokkal, amelyek az elkövetkező században várnak rájuk, s emiatt mind nagyobb hatalomhoz jutnak a multinacionális társaságok. Egészében véve a világszocializmus létrejöttével, vagyis a kapitalizmus bukásával kapcsolatos egykori előrejelzésekkel ellentétben ma a világkapitalizmus igen magabiztos. Jövőjét világosabban látja, s körvonalazza meg, mint a szocializmus világmozgalma, s úgy tűnik, jelenleg

a világ kapitalistái sikeresebben egyesülnek,

mint a proletariátus.”

„Igen élénk vita alakult ki Cavtatban arról, hogy az októberi forradalom potenciáljai — ahogyan a találkozóan mondták — valóban kimerültek-e vagy sem. A résztvevők egy része ugyanis azt állította, hogy a szocializmus az egész világon bizonyos defenzívában van, hogy a fejlett világ fiataljai számára egyáltalán nem vonzó, mert eddig nem sikerült előnyhöz jutnia a fejlett kapitalizmus országaival szemben. Ellenkezőleg a jelek szerint az új technológiai forradalom újabb előnyt biztosít az utóbbiak számára. Azt, természetesen, mindenki elismerte, hogy a fejlett országok dolgozói mindenekelőtt azért harcolhattak ki maguknak ilyen jogokat, ilyen élet- és munkakörülményeket, amilyen élveznek, mert szocialista országok is léteznek.” (...) „Az úgynevezett reálszocializmus országainak képviselői — szovjet, csehszlovák, keletnémet, lengyel, magyar tudósok — nem értették egyet azzal, hogy az októberi forradalom potenciáljai kimerültek. Arra hivatkoztak, hogy az egész szocialista közösségekben állandó és töretlen a fejlődés. (...) Azokról a pozitív változásokról beszéltek, amelyek az utóbbi években náluk végbementek. (...) Ezek közül mindenképpen az érdemel legnagyobb figyelmet, ami a Szovjetunióban történt Gorbacsov óta, s ami Kínát hatja át mostanában.”

Dr. Predrag Vranicki zágrábi egyetemi tanár szerint „a harmincas évek sztálinizmus néven ismert államkapitalizmus a bürokratikus és etatista erők elhatalmasodása miatt valóban »bürokratikus ellenforradalom volt«. Ebből a megállapításból valóságos vihar keletkezett, Ivan Frolov szovjet elméleti kutató szovjetellenesnek minősítette ezt az álláspontot. (...) Alexander Kurmalov ötödik színezetű bírálatnak minősítette ezt, mondván, hogy a szovjet nép az említett időszakot, mint a szocializmus győzelmét értékelte.”

A Kolozsvárott megjelenő KORUNK 1986/1. száma FLORIN CONSTANTINIU (a történettudományok doktora): A TÖRTÉNELEM „KIIGAZÍTÁSA” VAGY A HATÁROK KIIGAZÍTÁSA? című, a Románia literáré 1986. január 16-i számában már megjelent szövegét közli, mint „rendkívül

szigorú visszavágást azoknak, akik vita tárgyává teszik a békeszerződéseket és az országhatárokat.”

„A történelmi kutatás nemes elvárásaival nyilvánvaló elmentmondásban áll Balogh Sándornak »A magyar kérdés« a párizsi béketanácskozás (1946) című a Magyar NK-ban megjelenő Külpolitika című folyóirat 1985/4. számában közölt cikke. (...) Balogh Sándor számára Erdély »magyar terület«, amelyet a trianoni békeszerződésben »adtak át Romániának. Hogyan lehetséges, hogy napjainkban ilyen aberráció nyomdafestéket lánson? (...) Vajon nem tudja, hogy Erdély a régi Dacia és a román nép kialakulási területének szerves része? (...) Vajon nem tudja, hogy az erdélyi vajdaságnak az 1526-ban összeomlott magyar királyság keretén belül politikai egysége volt, hogy aztán autonóm státuszt élvezett (...) és csak 1867-ben csatolták erőszakmal Magyarországhoz az osztrák-magyar dualizmus új formájában? Vajon nem tudja, hogy az őshonos románok egész történelmük folyamán a többségi lakosságot alkották Erdélyben?”

„Gondolatmenete (...) a következő: ha Erdély 1920-ban Romániához »csatolt magyar terület«, akkor a Magyarországon azóta működött kormányok és pártok bármilyen kísérlete, hogy egészében vagy részben visszazerezzék, jogos volt.”

„Cikkében Balogh Sándor külön szakaszt szentel a Magyarországgal és a Romániával kötendő békeszerződést előkészítő bizottságokban folyó tevékenységnek. (...) Augusztus 31-én meghallgatták Auer Pált, Magyarország párizsi meghatalmazott miniszterét, mint országa képviselőjét. Ő, mutar rá Balogh Sándor, »a határok közel 4000 négyzetkilométeres kiterjesztéséről szóló kérést terjesztett elő«, azt állítva, hogy e terület 500 000 lakosának 67 százaléka magyar nemzetiségű.” (...)

„Románia küldötte, Gh. Tătărescu külügyminiszter válaszában (...) bebizonyította, hogy »Magyarország területi igényei egész Nyugat-Erdély gazdasági, vasúti, művelődési és vallási lefejezéséhez vezetne, [sic!], következképp az illető népesség, életének felbomlásához« (...) ami a népességet illeti, kidomborította (...) ez a népességi arány az idegen uralom éveiben alkalmazott politika eredménye. »A román elem elleni erőszak politikájával, a módszeres beszűréssel és az erőszakos betelepítéssel az egykori magyar rendszer a román föld eme szerves részén mesterséges etnikai helyzetet alakított ki.« (...)

„Végére érve a Balogh Sándor cikkében Romániát érintő kérdések ismertetésének, le tudunk vonni néhány következtetést. (...) Balogh Sándor, aki elítéli a trianoni szerződést, kritikus viszonyul a párizsi szerződéshez is, azzal az indokkal, hogy a párizsi Békekonferencia — mint írja — döntéseket fogantatosított anélkül, hogy az esetek valamelyikében is megkérdezte volna a nemzeti lakosságot, melyik államban kívánna élni. Annnyira rozoga lenne emlékezőképessége, hogy elfelejtette volna: 1918. december 1-én a népek önrendelkezési joga a legdemokratikusabb módon fejeződött ki, egyesítve Erdélyt Romániával? Romániával, amelyben ma a román nép és az együttlakó nemzetiségek — magyarok, németek, stb. — tökéletes egyenlőségben és harmóniában a győzedelmes szocializmus arculatát alakítják ki.”

R. L.

Ó, kisleány, te nem vagy...

Scherezádé Budapesten

Fotó: Nagy Gábor

KEN-KÁNKÁN

Chaplin. Martin Alton képe

B. Kiss Tamás:

VIII.

K ár elfelejtene. — Nem tudod, Lehet
A reát szavakból összerakni? Szavad nincs.
T ükrödnék öt mutatni még? Lehelletet
O tthon csöndjében hallani? Csönded sincs. —
N evét, betűit szivedbe véste. Letett
A ztán szivedről. Indulj! Erőd sincs. —
E ród ha van, tőle. Tőle? Így szeret-
N i őt tanultad. Tőle! Erőd kincs.
I gy fogod barátaid szeretni. Régvolt
K edveseid, a két Melindát. Kivert hazád.
O t tanultad így vigyázni: szegényfolt
N élkül álmaid. Párizst, Közép- s magát
E urópát. A homlok forradalmát. Holt
K öltők könyvét, útját. Nevének két szavát.

IX.

K ár játszanod nevének két szavával:
A z szavak árulkodásra, árulásra szegőd-
T ek; árulkodásra: hogy vagyunk még. Szóval
O ly kár visszajátszanod szemed mögött
N evével arcát, két szemét: a szóval
A szemek is lesre, leskelődésre szegőd-
E k; lesre: látunk-e még. — Vagyunk még. Szóval
N i készek. Látunk. Szeszínü tükrök mögött.
I tt vagyunk tisztának látni, érteni; látnak min-
K et a tiszta mindenek. Befagy szemed.
O t látod. Kifogy szavad. Nevének betűit mi-
N d rakosgatod. Árulhatjuk magunk. Tedd. D-
E —: még vagyunk. Játszhatunk. Leszhetek min-
K et. Látnak minket a tiszta mindenek.

A most hetvenöt éves román Eugen Jebeleanu Európa egyik legnagyobb élő költője. Az egész európai irodalom tudja, hogy érdemes a Nobel-díjra. Ez az én javaslatom, illetéktelenül is. Az a javaslatom pedig, amelyben nem vagyok illetéktelen, az: olvasuk, vegyük észre a szomszédos Magyarországon is. Nem vettük észre, nem adtuk ki a közelmúlt az a Nobel-díjas költőjét, az azóta elhunyt Seifertet sem. És Jebeleanutól is csak egy vékonyka válogatás jelent meg nálunk tíz évvel ezelőtt. Pedig: „akik a mai román irodalomban láthatólag nem épp érte lelkesednek, azok is kénytelenek hajdonfőtt meghajolni előtte; az egyik népszerű román kézikönyv, afféle kortárs irodalmi zseblexikon rosszkedvű szerzője is elismeri a fogai közt”. Nekünk, magyaroknak pedig még többet kellene, hogy jelentsen, hiszen már több, mint fél évszázada terjeszti az egyetemes és az erdélyi magyar irodalmat románul, Petőfi, Ady életművének legjavát lefordította. Javasolom tehát, hogy három nagy erdélyi költő, Király László, Lászlóffy Aladár és Lászlóffy Csaba fordítása segítségével lapozzuk fel ezt a kivételes életművet!

Hiszen kevés ember tud így szólni Európában életünk képeiről: „Milyen súlyosan csüngenek / a hiány, s a tél csontvázai ma.” „Es énekeld han-

Az érték választása, a választás értéke

A KEN programjaként emlékezetes estét beszélgethettünk végig a Társadalomtudományi klub vendégével, Grendel Lajos szlovákiai magyar íróval, a Hütlének, az Elesővészet, a Galéri, az Átételek szerzőjével.

„Ha egykori barátaimmal, gimnáziumi osztálytársaimmal találkozom néha, azt látom, ők már minden fontos kérdést megválasztottak. Más szóval: választottak. S így van ez rendjén. Vagy talán: egyáltalában nincs rendjén” — írja az író egyik könyve fülszövegében. Szerinte nincs. Előbb „meg kellene tanulnunk helyesen kérdezni végre”. Regényhőse mondja: „Ma eljutottam odáig, hogy a legegyszerűbb kérdésekre sem tudnék tiszta szívvel válaszolni. Kérdezni viszont tudnék, éjjel-nappal, egy hétig legalább... Elvégeztem az egyetemet, dolgozom, tűrhető fizetésem van. Szabad vagyok... Mégis azt hiszem, mindez csupán alibi. Csupa pótcselekvés, öngazolás. Elmúltam 30 éves anélkül, hogy elköteleztem volna magam”. És még egy pillanatra visszatérve a

fülszöveghez: „A szerző a választás gyötrelmeiről szeretett volna beszélni, s arról, hogy az írónak kötelessége elköteleznie magát az ember mellett — minden helyzetben... S hogy meg kellene tanulnunk helyesen kérdezni végre.”

Grendel Lajos (született 1948-ban) eddigi könyvei alapján az egyetemes magyar irodalom mai élvonalába sorolható. Azon kevesek egyike, akik a nemzetiségi létkérdéseket nem csupán tematikájukban képviselik, hanem közép-európai horizonton, európai szintű stílusművészettel emelik emberi érvényűvé. Szerecsésen ötvözi a hrabali, párali, Mészöly Miklós-i, Eszterházy Péter-i horizontot és formakultúrát nemzetiségi és nemzedéki élményvilága megjelenítésében.

Arról kérdeztük, hogy mit jelent számára a választás, az ember, az elkötelezetlen, a kérdezni.

Létezik-e csehszlovákiai magyar irodalom? — szölt a kérdés. Nem ez a lényeges kérdés — felelt —, hanem az, hogy létezik-e irodalom ott. A

csupán publicisztikus szintű regények, versek, attól, hogy magyar nyelven írónak, még nem jelentenek irodalmat. Nem szabad provinciális értékeket — a nemzetiséget lesajnálva, vállonvergetve — egyetemes értékékként föltüntetni. Miért ilyen szigorú irodalmunkkal, nem jelent-e a magyar művek olvasása önmagában is nemzetiség-megtartó erőt? Nem jelent! — szölt a válasz. A csehszlovákiai magyar kultúrában különösen nagy a dilettantizmus veszélye, hiszen a teljes kollektív jogfosztottság 1945—48. közötti időszakában szinte a teljes magyar értelmiséget kitelepítették Csehszlovákiából. A nemzetiségnek nem maradt értelmisége, nem maradtak szellemi központjai. Ezt követte az „ötvenes évek” kötelező sematizmusa, majd később az 1968 utáni időszak nehézségei. (Mint közismert, a kulturális tudományok műhelyek túlnyomó része megszünt, Dobos László, az 1968-as nemzetiségi miniszter, a jelentős író műszaki osztályvezetőként dolgozik és így tovább. B. K. T.) Mindezek

folytán talán nem túlzás a dilettantizmustól való félelem, az értékek óvása.

Mit jelent Grendel Lajos számára az ember melletti elkötelezettség, a választási lehetőségek hangsúlyozása? Nem érték pusztán az, ha valaki magyar, az az érték, ha ember is marad. Naponta kell választania, hogy megőrizze cselekedeteiben önmagát, mellettségét, emberi autonómiáját, vagy pedig hagyja, hogy mások manipulálják. A magyarok között, éppúgy, mint mondjuk a kitűnő cseh és szlovák irodalomban csak az az értékes, aki ápolja, fejleszti ezeket az emberi értékeket, őrzi azt az európai horizontot, amelyet a mindennapok szorításában gyakran hajlamosak vagyunk provinciális szintre süllyeszteni. És emiatt van az is, hogy a csehszlovákiai magyar irodalomban sem érték csupán az, ha magyar. Igazi értéket az hordoz, terjeszt, ami az emberi autonómiát, az egyének választási lehetőségeit keresi, segíti ébren tartani. Emellett elkötelezettként dolgozik és így tovább. B. K. T.)

Gondolatok a sajtószabadságról

„A sajtó nem egyéb és ne is legyen egyéb, mint a hangoz, persze »gyakran szenvedélyes és kifejezőmódjában túlzó, melléfogó mindennapi gondolkodása és érzése egy valóban népként gondolkozó népnek«. Ezért olyan, mint az élet, mindig létrejövő, sosem kész. Benne él a népben és becsületesen együtt érzi vele minden reményét és félelmét, szeretetét és gyűlöletét, örömet és bánatát. Amit reménykedve és féltre elles, azt hangosan hírül adja, és hevesen, szenvedélyesen, egyoldalúan, ahogy azt pillanatnyi kedélye és gondolatai diktálják, ítéletet mond róla. Ha ma tévesen közöl tényeket és tévesen ítélt, holnap helyreigazítja. A sajtó a voltaképpeni »természetadta« politika...”

...magától értetődik, hogy a sajtó nem válhat valószínű sajtóvá, míg végig nem megy szükségszerű, a lényegén alapuló fejlődési stádiumain... És csak a harc győzheti meg mind a kormányzatot, mind a népet és magát a sajtót a sajtó valószínű és szükségszerű jogosultságáról. Csak az mutat-hatja meg, hogy engedmény vagy szükségszerűség, illúzió vagy igazság-e a sajtó.”

„A sajtó területén az igazgatás és az igazgatottak egyaránt bírálnak egymás alapelveit és követeléseit, de már nem valamely alárendeltségi viszony keretében, hanem egyenlő állampolgári jogokkal, már nem mint személyek, hanem mint intellektuális erők, mint eszokok. A »szabad sajtó«, mint ahogy terméke a közvéleménynek, ugyanígy termel is a közvéleményt és csakis ő képes egy különös érdekként általános érdekké... tenni, csakis ő képes a bajt már azáltal enyhíteni, hogy valamennyiünk közt elosztja a baj érzését.”

„Aki harcolni akar a sajtószabadság ellen, annak síkra kell szállnia az emberi nem örökös kiskorúsága mellett... Ha az emberi nem kiskorúsága az a misztikus ok, amely a sajtószabadság ellen szól, akkor a cenzúra kétségtelenül fölötte okos eszköz az emberi nem nagykorúsága ellen.”

„A cenzúrázott sajtó jellegzetessége a szabadságnélküliség jellemzően lényegnélkülisége, a cenzúrázott sajtó civilizált szörnyeteg, illatosított torzszülött.”

„A cenzúra nem szünteti meg a harcot, hanem egyoldalúvá teszi, a nyílt harcot rejtetté teszi, az elvek harcát a hatalom nélküli elvnek az elv nélküli hatalommal való harcává teszi. Az igazi, a sajtószabadság lényegén alapuló cenzúra a kritika: ez az a törvényszék, amelyet a sajtószabadság önmagából hoz létre. A cenzúra a kormányzat monopóliumaként fellépő kritika; de nem veszi-e el a kritika a racionális jellegét, amikor nem nyílt, hanem titkos, amikor nem elméleti, hanem gyakorlati, amikor nem a pártok felett áll, hanem maga is párt, amikor nem az értelem éles késével dolgozik, hanem az önkény tompa ollójával, amikor a kritikát csak gyakorolni akarja, elviselni azonban nem, amikor önmagának a megvalósításával megtagadja magát, mikor, végül, annyira kritikátlan, hogy egy egycet az egyetemes bölcsességnek, hatalmi szöket az ész szavainak, tinfoltokat napfoltoknak, a cenzor girbegörbe áthúzásait matematikai konstrukcióknak tekint, és az ütések csattanós érvekként nézi.”

„A szabadság olyannyira a lényege az embernek, hogy még ellenfelei is realizálják azáltal, hogy realitása ellen harcolnak; hogy mint legdrágább dísz el akarják tulajdonítani azt, amit az emberi természet díszeként elvetettek. Senki sem harcol a szabadság ellen; mindenki legfeljebb a mások szabadsága ellen harcol. Ezért a szabadság minden fajtája mindig létezik, csakohogy egyszer mint különös előjog, másszor mint általános jog. A kérdés csak most tett szert következetes értelemre. Nem az a kérdés, hogy létezik-e a sajtószabadság, hiszen mindig létezik. Az a kérdés, hogy a sajtószabadság egyes emberek kiváltsága-e, vagy pedig az emberi szellem kiváltsága? Az a kérdés, hogy az egyik oldal jogtalansága legyen-e az, ami a másik oldal joga? Az a kérdés, hogy a »szellem szabadságának« több joga van-e, mint a »szellemmel szembeni szabadságnak«?”

„A szabad sajtó a népszellem éber szeme, egy nép megtestesült bizalma önmagához, az a beszélő kötélek, amely az egyet az állammal és a világgal összeköti, a testté vált kultúra, amely az anyagi harcokat szellemi harcokká emeli és nyers anyagi alakjukat idealizálja.”

„Vajon a cenzúra országában nem létezik sajtószabadság? A sajtó mint olyan, az emberi szabadság megvalósulása, de az állam egy tagjának, a kormányának van. Nem beszélve arról, hogy a hivatalos kormányiratoknak teljes sajtószabadságuk van, nem élvez-e a cenzor nap mint nap feltétlen sajtószabadságot, ha nem is közvetlenül, hát közvetve.”

„A cenzúra mindannyiunkat alávetetté tesz, ahogyan a zsarnokság mindenkit egyenlővé tesz, ha nem is értékben, hát értéktelenségben; az effajta sajtószabadság az oligokráciát akarja a szellem birodalmába bevezetni.”

„Demoralizáló hatása a cenzúrázott sajtónak van. A hatványozott bűn — képmutatás — elválaszthatatlan tőle, és ebből a főbűnből adódik valamennyi más fogyatkozása, amelyeknél fogva még az erényre való hajlam is hiányzik belőle, ebből adódik utálatos — csak esztétikailag tekintve is utálatos — bűne, a passzivitás. A kormányzat csak saját hangját hallja, tudja, hogy csak saját hangját hallja, és mégis rendületlenül azzal áztatja magát, hogy a nép hangját hallja, és ugyanígy a néptől is megkívánja, hogy ezzel áltassa magát. A nép viszont ezért részint politikai balhíbe, részint politikai hitelenségbe süllyed, vagy, egészen elfordulva az államelméletől, magáncselekké válik.”

„Az olyan ország, amely a régi Athénhez hasonlóan, a talpnyalókat, az élősdieket, a hízelgőket a nép-ész alóli kivételeknek, a nép bolondjainak tekinti, a függetlenség és önállóság országa. Az olyan nép, amely a régi jó idők valamennyi népéhez hasonlóan az udvari bolondnak tartja fenn a jogot, hogy az igazat gondolja és ki is mondja, csak a függőség és önállótlan népe lehet.”

Az idézetek forrása Marx 3 írása: A „Leipzigier Allgemeine Zeitung” betiltása; „A moselvidéki +-tudósító írása”; „Viták a sajtószabadságról és az országos rendek tanácskozásairól”. Marx—Engels művei, I. kötet.

Összeállította: Kerekes Zsuzsa

FELHÍVÁS

A Universitas Szakcsoport leányországi építőtáborát szervez a nyárra a varsói „Universitas” Egyetemi Szövetkezettel együttműködve. 3 hét zöldvezeti, könnyű fizikai munka Varsóban, július 28-tól, majd egy hét üdülés a szövetséget tóparti üdülőtáborban, Gostyninben. A résztvevőknek csak az útiköltséget kell fizetniük, és minimum 10 000 Zloty (kb. 2000 Ft) zsebpénzt kapnak. Jelentkezés Melleg Józsefnél a 833—427-es telefonszámon, vagy a szakcsoport irodájában. IX., Kinizsi u. 1—7., III. em. 343. UNIVERSITAS Szakcsoport Intéző Bizottsága

Illetéktelen javaslat

szád, amely kerek, mint az O.”

A hatalomról, a konkrétan és az egyetemesen az emberen végigtörő: „A tökéletes akrobata / sárba még sosem taposott, / örökké fölöttünk lebeg, / s mikor hibázik, leszóli: / ti hibáztatok...” // Ne ki joga van ilyet mondani, / hisz sohasem keveredik / kö-zénk, kik ott vagyunk, ahol vagyunk, / a világban, mely mindig bűnös egy kicsit. // Ő csak a kifeszített dróthöz ér, / így hát örökké tiszta a két lába, / szőgesdrót nem hasít bele soha, / a dolgokat mindig felülről látja. // A sok baj, ami lent minket ért, / a mi külön pechünk, kétséget kizáróan. / Karmaival ő mindent megszerez, amit lehet, / s néz ártatlan-kék szemével csodálkozón.” // „Ez az ember nem akar szomorúnak / látni, s nevéni kényserit — / de minél nagyobb lesz a kényszer, arcom / annál ocsmányabbul virít. // Am ő így akarja, nem másképp, / virágot szorit csorba fogsorom / közé, s biztat: / Nevsz, mint az a lány, / kit nem zavar más, csak az unalom”. // S füllembe függőket akaszt, / és szalmakalapot csap a fejembe, / s én kiabálok: / Gyertek hővirágot szedni — / s a szájam rágórból a végtelenre.” // „Ne adj mást, csupán egy su-

A megoldás: szakszövetkezet (?)

Egy kerekasztal-beszélgetés volt április 29-én az Agrárklub zárórendezvénye, amely a következő témával foglalkozott: „A szakszövetkezeti forma alkalmazási lehetősége szántó mezőgazdasági termelők szakszövetkezetekben”. A vita vezetője Zsarnóczai Sándor egyetemi tanár, a Szövetkeze-

sebb a közös gazdaság, annál jobb az egész szakszövetkezet működése. Mi is az erős közösen keresztül fűztük fel a taggazdaságokat a termelési láncra. A tagok által művelt, de a szakszövetkezet tulajdonában levő szőlők jövedelméből a közös 10%-os részesedést kap. Itt vetődik fel szerintem az érdekeltségi kérdés. Ugyanis a taggazdaságok szőlőhozama 30-50%-kal is magasabb, mint a közösből. Pedig ugyanazok, ugyanolyan természeti körülmények között végzik munkájukat. Hogyan lehet ez? Szerintem valamiféle bérmunkás-mentális érvényesül a szocializmusban is. Bármilyen is az a bér, másképp dolgozik az ember, ha valamibe a pénzt is befekteti. Nálunk ez a tendencia erős, és ezt igyekszünk ésszerűen ki is használni. Például tagjainktól már összesen

javítások sem tartanak hetekig. BODA GÁBOR: Ha a területi elhelyezkedést vesszük figyelembe, akkor azt láthatjuk, hogy az említett 1000 szántó termelőszövetkezet pénzügyi hiányának 65-70%-a Borsod, Szabolcs-Szatmár, Hajdú-Bihar, Békés és Bács-Kiskun megyében keletkezett. A termelési adottságok hosszú időn keresztül itt voltak a legmestohabbak, és még ma is kevés a hozzáértő szakember. Természetesen nemcsak ez lehet az egyedüli oka a veszteségeknek. Szerintem sokszor az is probléma, hogy minden termelőszövetkezetnek, függetlenül a nagyságtól, nagyüzemként kell funkcionálni, annak minden adminisztrációs és pénzügyi gondjával. Erre egy példa. Hajdú-Bihar megyében éppen most tárgyaljuk egy téesz szanalási

ügyét, amely 1978-tól máig minden évben tetemes hiánnyal zárt. Mindössze 1952 hektáros szántóterületen 8 év alatt 65,5 millió forint veszteséget sikerült felhalmozniuk. Viszont 1967-től mezőgazdasági nagyüzemnek számítottak, és a központból érkező utasítások adminisztrálására aránytalanul nagy munkaerő-ráfordítás kell. Ez nem tartozik a rossz szakember-ellátottságú téeszek közé, hiszen öt elnök és 10 agronómus, illetve főkönyvelő próbálkozott a hiány felszámolásával. Itt alapvetően az a

probléma, hogy nagyüzemként kezeljük őket, holott elég lenne azt elvárni tőlük, hogy „megéljenek”, és ne szoruljanak rá költségvetési támogatásra.

Általánosan fogalmazva, a jelenlegi szabályozórendszer nem finom annyira, hogy a mezőgazdasági termelőszövetkezetek között különböző adottságú és teljesítőképességű gazdasági egységeket különböztessen meg. Nincs például lehetőség egyszerűsített számvitelre, illetve költségvetési kapcsolatra az „egységes” agrárnagyüzemekben.

Zs. S.: A szanalás során azért a téeszek döntő többsége talpraáll. Mi történik a többivel?

BÁLINT CSABA: A mezőgazdasági szövetkezetek differenciálódásával együtt a kedvezőtlen sorsú sorsra is felvetődik. Mi van, ha úgy döntünk, hogy nem kell annyi mezőgazdasági termék, ha azokat csak veszteséggel tudjuk megtermelni? Hol helyezkedjenek el azok, akik így elvesztik munkalehetőségeiket? Ráadásul a már kiépült mezőgazdasági infrastruktúra is veszendőbe menne. Ezt még rövid távon sem engedhetjük meg magunknak. Ha pedig azt nézzük, hogy mi történhet egy olyan településsel, amely teljesen a mezőgazdaságra épült, egy ilyen felszámolás esetén, akkor feltétlenül segíteni kell a veszteséges téeszeknek. A megoldás szerintem nem feltétlenül a cégtáblamódosítás, hanem a külső segítség mellett újfajta tagérdekeltségi rendszer is keresnünk kell. A szakszövetkezet ne egyedüli megoldás, csak egy alternatíva legyen!

Nagy Gábor

Általános kari tanácsülés

Az általános kar legutóbbi tanácsulása április 23-án volt. Először időszerű híreket közvetített Kollár Zoltán dékán arról, hogy a Művelődési Minisztérium leiratban jóváhagyta az egyetemi fejlesztési koncepciót. Néhány apró problémát jelzett csak a főiskolai és az egyetemi szint viszonyával, a számítástechnikai ismeretekkel, a személyi feltételekkel kapcsolatban. Szintén elfogadta a minisztérium a kiegészítő tanár C szak tantervét, elvi jóváhagyást adott a hadigazdasági kutatócsoport megalakulásához, valamint elfogadta és jóváhagyta a jogász-közgazdász-képzés kereteit. A demonstrátori pályázatokat elkészülték, egyelőre nincs további előrehaladás, mert késik az ifjúsági bizottság ülése. Május első felében véleményezik a hallgatók tanárait, s sor kerül a külföldi halgatók tanulmányi értékelésére is.

Ezután 1985/86. első félévének tanulmányi és vizsgatapasztalatait tekintette át a kari tanács, majd operatív tantervi javaslatokat tárgyalt.

A KÖZGÁZ AMATÓRFILM-STÚDIO tagjai újabb, szép díjakat nyertek. A Hajdúbörzsönyben megrendezett országos Csabán György-Dóka Tibor-Kövesdi Gábor: Tavasz zsongás című filmje mintegy ötven alkotás közül II. díjat nyert, Ganczer Sándor: Némi képp túlzólag című alkotása pedig elismerő oklevélben részesült.

Zsarnóczai Sándor, a vita vezetője

ti Kutató Intézet igazgatója volt. A résztvevők: Bálint Csaba TOT-tanácsos, Boda Gábor MEM-osztályvezető, Csapkó Sándor, a keleti Szőlőművelési Szakszövetkezet elnöke, Martyn Tivadar Méhkerék községi párttitkára, Pallos László, a PM tanácsosa, Prugberger Tamás, a Szövetkezeti Kutató Intézet tudományos főmunkatársa, Simó Tibor, az MSZMP KB Társadalomtudományi Intézet főmunkatársa, Vági Ferenc, az MKKE agrár tanszékének vezetője. A beszélgetést a rádió is rögzítette.

ZSARNÓCZAI SÁNDOR: Azt hiszem, leszögezhetjük, hogy a szakszövetkezeti forma alkalmazása a gazdaságtalannak dolgozó termelőszövetkezetek szanalása esetén elvileg sem utközik akadályokba. Hiszen a szocialista társadalom is árutermelő, tehát előfordul, hogy egy gazdasági egység nem képes eltartani magát, tönkremegy.

Ugyanakkor a fokozatosság elvét sem sérti a szakszövetkezet. Bár egy ideig nem ismertük el, de létezhet egymás mellett ez a forma és a termelőszövetkezet is a mezőgazdaságban. Ezt már az 1957-es Agrárpolitikai Tézisekben és az 1971-es Szövetkezeti Törvényben is leírtuk. Azonban a gyakorlatban ez csak a legutóbbi években valósult meg, szanalás esetén pedig most is csak kivételként jöhet létre szakszövetkezet. Ezt számokkal is alá tudom támasztani. Az elmúlt tíz év alatt körülbelül 1000 termelőszövetkezeti szanalás volt, ennek ellenére mindössze 4 szakszövetkezet született az eljárás során. További szépség, hogy az a négy is egy téesz, a méhkeréki felszámolása után jött létre. Hogyan sikerült ezt véghezvinni?

MARTYIN TIVADAR: A gyenge adottságúak közé besorolt termelőszövetkezetünkben már a hetvenes évek közepétől komoly veszteség keletkezett. A megyei és az akkori még létező járási vezetés hosszas elterelés után 1982-ben több felmerült javaslat közül a szakszövetkezeti utat választotta. Nehéz munka volt keresztülvinni a dolgot, annak ellenére, hogy az ötlet ezúttal „felülről” érkezett, a tagok körében némi bizalmatlansággal kellett birkózni. Igaz, hogy a téesznek 400 tagja volt, és a szakszövetkezetekben csak 150 főt foglalkoztatunk, ők viszont sokkal jobban keresnek, mint azelőtt. A tagok egyébként maguk döntötték el, a négy szakszövetkezet közül melyikben akarnak dolgozni. Igaz, ma már csak három létezik. A megváltozott létszám mellett a korábbi veszteségek helyett 1985-ben 5,5 millió forint nyereséget értünk el.

Zs. S.: Hogyan dolgozik egy olyan szakszövetkezet, amely nem szanalás következtében jött létre?

CSIPKÓ SÁNDOR: Tapasztalunk szerint minél erő-

A kerekasztal-beszélgetés résztvevői
Fotó: Nagy Gábor

25 millió forint értékű kölcsönt vettünk föl. Egyébként ma a szakszövetkezetünk vagyona 500 millió, nyeresége 30-40 millió forint.

Zs. S.: Hogyan értelmezi a Pénzügyminisztérium képviselője azt, hogy „megfeleltek” a szakszövetkezeti formáról, mint megoldásról, szanalás esetén?

PALLOS LÁSZLÓ: Azt hiszem, gazdasági szükségszerűség, hogy a téeszek szanalásakor szakszövetkezeti forma is gyakrabban létrejöhessen. Nezzük ismét a méhkeréki példát. Annak idején, amikor a szanalás folyt, a minisztérium képviselőiben többször is a községbe látogattam, és csodálkoztam, hogyan létezhet itt egyáltalán termelőszövetkezet? Ugyanis amerre csak jártam, a portákon mindenütt fólíasiator magasodott, és mint kiderült, mindenki otthon igyekezett dolgozni, és a közséssel senki sem törődött. Amikor az állam már nem győzte fizetni a téesz veszteségeit, kezdődött el az új út keresése.

SIMÓ TIBOR: Ha általánosan vizsgáljuk ezt a problémakört, akkor itt két dologról nem szabad megfeledkezni. Az első a fejlettség kérdése. Alapvetően kétfajta termelőszövetkezeti típus létezik hazánkban. Az első az elmaradottabb szovjet viszonyok mintájára szerveződött, döntően természetes modell volt. A második a magyar tapasztalatokra épülő, árutermelési viszonyokra alapuló változat volt. Az 1956-os rendelkezés a beszolgáltatások feloldásáról a második modell érdekeit szolgálta, és idővel kiderült, hogy az első típusú, az árutermelést meghaladni nem sikerült.

A második dolog, hogy a szakszövetkezeti modell közösen ipari módon gazdálkodott, amit a reform folyamán, igaz kicsit leegyszerűsítve a termelőszövetkezetek is átvettek. A szakszövetkezet taggazdaságait termelési infrastruktúrával látta el, és integrálta a közös termelésbe. Ugyanakkor ezek nem háztáji gazdaságok, hiszen általában 10%-os részesedést kap a közös, a tagok pedig mintegy munkával és pénzzel vállalkoznak.

A gazdaság előtt álló kettős kihívásnak (a krízis leküzdése és továbbfejlődés) szerintem sok esetben a szakszövetkezeti modell jobban meg tud felelni a mezőgazdaságban.

Ez érdekeltség erősítése itt is varázsszóknak hangzik. Előfordul ugyanis, hogy a téeszekben már nullára leírt gépek a szakszövetkezet üzemeltetésében kevesebb szerr hibásodnak meg, úgy tűnik, jobban vigyáznak rájuk, és a

A rektori tanácsülésen április 13-án elsőnek a külső szerződéses munkákról tartott Bora Gyula tudományos rektorhelyettes rövid tájékoztatót. Elmondta, hogy a KK-szabályozás után a szerződéses munkák csökkenése jellegzetes megállás, más tudományterületekhez hasonlóan. A karok véleménye szerint az okok három csoportba sorolhatók: az ellenérdekeltségre; hogy kevesebb pénz áll rendelkezésre; és a kizsárolás elvonó hatására.

Sajnos az ez évi szerződés-kötések nem nagyok. Több tanszék várakozó állásponton van a szerződés megkötésével miután az új KK-rendelkezést még nem ismerik. Várhatóan ez kedvezőbb lesz. Meglepő, hogy olyan tanszékek, amelyek rendszeresen KK-ztak most rendelésihiánnyal küzdenek, mert a megbízók várakozó állásponton vannak.

Az állami megbízások szerződés-kötésénél is egyelőre bizonytalanság van. A megbízók még nem tudják, milyen összeg felett rendelkeznek e tekintetben. Nagyobb volumenű állami megbízást az OVH ajánlott fel az egyetem számára, a feltételekről folynak a tárgyalások — jegezte meg a tudományos rektorhelyettes.

525 vizgázóra 595 utóvizsga

esett. Tárgyankénti megosztása: analízis 254 (tavaly 171), számítástechnika 163 (tavaly 98), gazdaságföldrajz 73, politikai gazdaságtan 47, termelőtechnika 37, gazdaságtörténet 19, idegen nyelv 2. Tény, hogy az elmúlt években is a legtöbb bukas analízisből és számítástechnikából volt... Egyértelmű az általános kar megjegyzésével az utóvizsgák közel 50 százalékos, illetve több mint 65 százalékos emelkedése vizsgálódást érdemel.

... Az elmúlt félévben nagymérvű elvándorlási szándék mutatkozott a tervgazdasági szakon... Az emeleti szintű matematikára járó 100 hallgató közül csak 27 maradt a második félévre. A második évesek közel 50 százaléka jelezte távozás igényét és csak az érvényben levő szabályzat miatt maradtak még fél évig.

A harmadévfolyamon is többen kértek és kaptak szakváloztásra lehetőséget. Mindezek láttán az illetékesek több fórumon kísérelték meg orvosolni a jogos panaszoikat... Az elégtelen vizsgák

Csáki Csaba rektor lezárva a napirendet hangsúlyozta, hogy ismerve a nehezedő körülményeket az egyetemnek mindent el kell követni a KK kiesés csökkentésére más bevételek pótlásával. Majd bejelentette, hogy megszületett az egyetem fejlesztési tervének hivatalos jóváhagyása, erről a Művelődési Minisztérium levelében értesítette az egyetemet.

A következő napirend az első félévi vizsgatapasztalatok megvitatása volt. Kupcsik József oktatási rektorhelyettes írásos tájékoztatójának legfontosabb részletei a következők: „A tanszékek többsége a hallgatók tanulmányi teljesítményét összességében kielégítőnek minősítik. Többen nehezményezik, hogy... most is tapasztalható az úgynevezett „egyszimusz” minimális teljesítményvel való elégedettség... A vizsgatapasztalatokkal összefüggésben ismételtan felmerült, hogy a külföldi hallgatók általában nagyságrenddel gyöngébbek a többi hallgatónál. Így demoralizáló, hogy esetükben a követelményeket lényegesen le kell szállítani ahhoz, hogy tovább menjenek... Fontosabb állásfoglalást igényelők kérdések: Az

A vitában elsőnek Kollár Amália kar dékán szólt fel, aki a külföldi hallgatók problémájával kapcsolatban javasolta, hogy a szakon belül külön csoport keretében foglalkozzon az egyetem a külföldi hallgatókkal. Szóvá tette, hogy a tervgazdasági és tanárszakra elég nagy az elvándorlás, amelyet kudarcnak tartanak a hallgatók. Ezzel feltétlenül foglalkozni kell, nem lehet a korszerűsítés kapcsán előzárni. Majd említést tett arról, hogy nagy nyomás nehezedik a tanszékekre a vizsgaidőpontok tekintetében. Sokan le akarnak vizsgálni még a vizsgaidőszak első felében és így a második félédben alig van vizgázó. A helyzet feltétlen rendezést igényel, hangsúlyozta.

Kerégyártó Györgyné iparkari dékán szerint a hallgatók előadástárgyát több tényező befolyásolja. Nemcsak az idő függ, hogy mit kérnek számon, hanem az a körülmény is befolyásolja, hogy mennyiben versenyképes az előadás más órákkal szemben. A reform előtt ezt a problémát nincs mód kezelni, legfeljebb a diagnózist állapíthatjuk meg. Megegyeztetés továbbá, hogy az egyetemen a külföldi hallgatók sokfélék, éppen ezért javasolja, hogy csak a közepesen gyengébb hallgatókat tegyék külön csoportba. Az ipar kar dékánja tájékoztatót adott arról az ankétról, amelyen a mérnök-közgazdászok mondták el gondolataikat, problémáikat. Panaszták, hogy túlszűrt a

A vitában elsőnek Kollár Amália kar dékán szólt fel, aki a külföldi hallgatók problémájával kapcsolatban javasolta, hogy a szakon belül külön csoport keretében foglalkozzon az egyetem a külföldi hallgatókkal. Szóvá tette, hogy a tervgazdasági és tanárszakra elég nagy az elvándorlás, amelyet kudarcnak tartanak a hallgatók. Ezzel feltétlenül foglalkozni kell, nem lehet a korszerűsítés kapcsán előzárni. Majd említést tett arról, hogy nagy nyomás nehezedik a tanszékekre a vizsgaidőpontok tekintetében. Sokan le akarnak vizsgálni még a vizsgaidőszak első felében és így a második félédben alig van vizgázó. A helyzet feltétlen rendezést igényel, hangsúlyozta.

Kerégyártó Györgyné iparkari dékán szerint a hallgatók előadástárgyát több tényező befolyásolja. Nemcsak az idő függ, hogy mit kérnek számon, hanem az a körülmény is befolyásolja, hogy mennyiben versenyképes az előadás más órákkal szemben. A reform előtt ezt a problémát nincs mód kezelni, legfeljebb a diagnózist állapíthatjuk meg. Megegyeztetés továbbá, hogy az egyetemen a külföldi hallgatók sokfélék, éppen ezért javasolja, hogy csak a közepesen gyengébb hallgatókat tegyék külön csoportba. Az ipar kar dékánja tájékoztatót adott arról az ankétról, amelyen a mérnök-közgazdászok mondták el gondolataikat, problémáikat. Panaszták, hogy túlszűrt a

operatív értekezlet összehívását javasolta

2-3 héten belül, melynek feladata megvizsgálni a számítástechnika oktatási, technikai, módszertani lebonyolítását. Az a véleménye ugyanis a rektor, hogy a számítástechnika oktatásában a korábban hozott egyetemi tanács határozat nem minden szempontból realizálódik. A külföldi hallgatók tanulmányi munkájával összefüggésben korábban született egyetemi tanács határozatot át kell tanulmányozni mihez tartás végett. Befejezésül a rektor hangsúlyozta, hogy messzemenőkig egyet ért a tanulmányi fejelem javításával.

Végezetül a rektori tanács a sokszorosítás kérdését tárgyalta meg. Az egyetemen közel 30 másológép van, ezek jelentős része hibás. A tanszékek a beszerzésnél el-

tanrendjük és nem veszik figyelembe az oktatók, hogy más egyetemről jöttek. Az anketon elhangzottakat a dékán a rektori tanács figyelmébe ajánlotta.

Horváth Gyula KISZ-bizottsági titkár az analízishez fűzte gondolatait. Kifogásolta, hogy itt a bukas nagy aránya évről évre ismétlődik. Véleménye szerint azonban ez nem a tárgynak, hanem kifejezetten egy oktatónak, Hege-düs Miklósnak tulajdonítható. A hallgatók körében sok panaszzal hangzott el a számítástechnikai oktatással, illetve tananyaggal kapcsolatban. Továbbá úgy tapasztalják, hogy az elméleti részek vizsgálata teljességgel is gyakran a tanáron múlik. Jó lenne, ha azonos szakon koordinálnák a feladatokat. Horváth Gyula a diákok panaszaira orvoslást kért a rektori tanácsától.

Csáki Csaba rektor véleménye szerint a rektori tanács elhangzott néhány ügyet konkrétan meg kell vizsgálni, mert a problémák vizsgaközönségnek és ha nem is mindenben, de egy-két pontban meg kell próbálni a kibontakozást elősegíteni. A vizsgarendet és a vizsgaidőpontokat elősegíti, ha jobban szervezzük a tanévet. Javasolta, hogy a következő tanévben a vizsgaidőszak első felében ne legyen vizsgatárgy. A vizsga tehát csak a második héttől kezdődhet. Ez a vizsgatárgyat is várhatóan jelentős mértékben tehermentesíti. A számítástechnika oktatásával kapcsolatban

felejtettek ugyanis gondoskodni a folyamatos üzemben tartásról, ami további 2-3 százezer forint költségkiadással járt volna. Az elmúlt évben több millió oldal másolást végzett el az egyetem, különböző célokkal. Mindennek komoly költségkihatása volt, amit a jövőben az egyetem szűkös anyagi helyzetében tovább nem engedhet meg magának. A rektor a másológépek központi karbantartására egy szakember felvételét javasolta, akire a karbantartás nyilvántartás és beszerzés ügyeit bíznák. A hallgatóknak a tananyag jellegű vagy terjedelmesebb másolási anyagot a jövőben önköltséges áron kell biztosítani — hangsúlyozta a rektor.

H. E.

HÍREK

KÖZGÁZOSOK A LANEROSSIBAN!!

A sportélet a Közgázban messze túlnyúlik az öreg egyetem falain (nem is csoda, hiszen a falakon belül már szinte semmit sem lehet sportolni, talán a csocsót kivéve). Örömmel számolunk be arról, hogy a Szigetszentmiklós város által kiírt május elseji

teremlabdarúgó-tornán az FC Lanerossi színeiben egyetemünk négy fiatalja is indult (név szerint Ballai Átilla, Nagy Gábor, Szabó Péter és Zsubori Ervin), s hatalmas küzdelemben az előkelő harmadik helyet szerezték meg. Gratulálunk a szép sport sikerhez!

Vízi tábor kezdőknek és haladóknak

A testnevelési tanszék két vízi túrát is szervez a nyár folyamán. Kezdőknek: szeptember 1-6-ig a Soroksári-Dunán.

Tervezett program: az első két napon az ELTE vízi telepén alapismeretek megszerzése, a következő négy napon túra Budapest-Ráckeve-Budapest útvonalon. A részvételi költség: körülbelül 750 Ft. Jelentkezési határidő: május 30-ig, a tanszéken.

Haladóknak: Dunai vándortábor olyan hallgatóknak,

akik már valamilyen vízi túrán vagy táborban gyakorlatot szereztek. Helyszíne: Kimle-Cikola (Mosoni-Duna-Duna). Ideje: június 21-28. Várható részvételi költség: 780 Ft, a vonatjegy ára. Etkezés, hajókölcsönzés biztosítva, szállás sátorban.

Jelentkezési határidő: május 15-ig a tanszéken, ekkor kérjük a részvételi díjat is.

Természetesen mindkét túrára alapvető részvételi feltétel az úszni tudás. Várjuk a jelentkezéseket!

A közlekedés szak részvétele a KM-pályázaton

A közlekedés szak hallgatói ebben a tanévben is részt vettek a Közlekedési Minisztérium által meghirdetett pályázaton. A közlekedés oktatásával foglalkozó intézmények — Budapesti Műszaki Egyetem, Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola, MK Közgazdaságtudományi Egyetem — hallgatói között komoly versengés folyik a különböző díjakért.

A közlekedés szak hallgatói közül Urbantsok Gábor: A közlekedés devizaszerző és -kímélő tevékenysége és ennek fejlesztési lehetőségei, Paulkovits Helmut: Az egyéni személygépjármű-állomány és a kapcsolódó energia-felhasz-

nálás alakulása Magyarországon című dolgozatai első díjat nyertek.

A második díjat Simon András: A szárnyashajózás szervezési kérdései és Smikl György: A közlekedés-politikai koncepció kritikai elemzése című dolgozatai kapták.

Harmadik díjjal jutalmazták Kocsis Nóra: A tarifapolitika néhány vonásáról című dolgozatát.

Földes Klára és Szugyiczki Gabriella dolgozatai dícséret oklevélben részesültek.

A nyertes hallgatók az erkölcsi elismerés mellett pénzjutalomban is részesültek.

Dr. Hosszú Zoltán

Női kosárlabda: az NB I-es osztályozó eddigi eredményei

Kosaras lányaink az NB II-es Középcsoport bajnokságának megnyerése után a Kelet és Nyugat csoport I-II. helyezettjével játszanak osztályozót az NB I-be jutásért. A lejátszott mérkőzések eredményei: Sabaria—Közp. egy.: 55:82 (27:37); legjobb dobók Halmy 22, Bácskai 14, Orbán 11. Közp. egy.—Soproni VSE: 79:71 (37:40); Ld.: Kozma 19, Radocza 16, Orbán 16. A Köz-

gáz—MEAFK mérkőzést is megnyertük, legjobb játékosok: Kovács Judit, Orbán II-dikő.

Hátralévő mérkőzések: Baja—Közp. egy. május 10. Közp. egy.—Sabaria május 18. 14 órakor.

Soproni VSE—Közp. egy. május 25.

Miskolci EAFK—Közp. egy. május 31.

Közp. egy.—Baja június 7. 11 órakor.

Széljegyzetek a KEN-bez

Elég nehéz egy vesztés vetélkedősorozat után elfogulatlanul kritizálni. Megpróbálom azért levonni néhány olyan tanulságot az idei KEN rektorválasztási vetélkedőjéből, ami talán nemcsak bennünket érintett.

Azt hiszem, a következő KEN-ek rendezése során ügyelni kellene arra, hogy akik szerveznek valamilyen vetélkedőt, eseményt, lehetőleg ne vegyenek részt egyetlen stáb munkájában sem. Ez ugyanis minden jó szándék ellenére is csak találgatásokat szülhet egy-egy vitatott esetben.

Azt hiszem, már évek óta nem sikerült a vetélkedő pontszámait úgy meghatározni, hogy az ne eredményezzen szenvedélyes vitákat. Nem tökéletes megoldást akarok javasolni, olyan alig hiszem, hogy van, azonban abban egyet kell értenem Zollyval, hogy az előzetes propagandahadjáratnak igen kicsi volt a súlya. Ugyanakkor az utolsó napi monstre vetélkedő pontarányai közül is vitatható szerintem egy-kettő. Elég, ha most csak arra utalok, hogy 90 pontnál, mint maximumnál sokkal nagyobb volt a különbségtétel, mint egy 200-as ponthátránál. Mintha a magas adható pontszám visszarúszta a zsűrit attól, hogy arányosan döntsön. Egy 20 pontos különbséghez, ami négy csapat között létrejön, nem kell felállítani egy kétszázaskalát. Ehhez fűzném még hozzá, hogy a szereshető pontok globális nagyságát még ha változtatják is menet közben, legalább értesítsék a csapatokat róla.

Azt hiszem, a zsűrit nem túl udvarias dolog ilyen helyzetben kritikával illetni, de két dolgot azért megemlítenék. Egyrészt nem ártott volna, ha a korteshadjáratot olyanok bírálják el, akik látták is. Ha pedig úgy érzik, hogy fáradtak, és nem bírnak eléggé koncentrálni (bár minden kupac cipőre lehet, hogy nem tudnak így sem érdemben odafigyelni), akkor talán rendelkezjenek el egy kis szünetet, ne pedig a műsor alatt lazítsanak...

Nagy Gábor

A diákok aranyköpései — gyűjtötték a tanárok

Felvételin: A kapitalizmus és a szocializmus közötti különbség az, hogy a kapitalizmusban létezik az ember ember által való kiszákmányolása, míg a szocializmusban ez pont fordítva van.

Matematikavizsgán: Törtlet törtlet úgy deriválunk, hogy a számlálót a számlálóval, nevezőt a nevezővel deriváljuk.

Számítástechnika: A „file vége” jel azért kell, hogy a program le ne fusson a szalagról.

Politikai gazdaságtan: A kapitalizmus farkastörvénye, hogy a nagy hal megeszi a kis halat.

Tudományos szocializmus: A kapitalizmus a szakadék felé rohan. Mi szeretnénk megelőzni.

Agrártechnológia-előadás: Ha a különböző trágyaféleségeket számbaveszem, megállapíthatom, hogy a legjobb az emberi, a fekália.

Munkásmozgalom-vizsgán: ... és ha Sallai Imre ma élne, látná, hogy nem hiába halt meg!

Felvételi történelemteszt:

1. Ki volt U Thant? válasz: Német tengeralttjáró

2. Sorolja fel a marxizmus forrásait! válasz: Marx, Engels, Lenin és Sztálin — de ő csak egy darabig!

Kollégiumi lakógyűlésen a piszkos WC-k ügyét lezáró kollégiumi igazgatói válasz: „Nézünk a dolgok mélyére. Maguk isszák meg a levét!”

Munkásmozgalom-vizsgán: A tanár a KMP alapító tagjai közül Lukács György és Rudas László nevét szeretné hallani a kollokválótól. Több segítő kérdés után — kínjában — már ilyen információt ad: ilyen uszoda is van Budán. A diák megkönnyebbülten vágja rá: KOMJADI.

Sugárzó arcok

Levél a „Kinnrekedt”-hez

Előre is elnézést kérem, amiért így, e hasábokon reagálok az április 24-i számban megjelent „K(innrekedt)EN” cikkedre, hiszen csoporttársak vagyunk.

Mégis úgy gondolom, hogy ez a legjobb megoldás, mert — remélhetőleg — sokak véleményét tükrözi.

Igazán sajnálom, hogy az idei KEN-t nem érezted magadénak. Végre volt egy igazi hely, ahol minden, nagy tömegeket vonzó programot le lehetett bonyolítani. Nekem nagyon tetszettek a rektorjelöltek hadjáratai, engem magával tudott ragadni az a hangulat, ami itt az egyetemen egész héten át uralkodott.

Az idén én is csak „csön-des” szemlélője voltam a buli-liknak, de mondhatom neked, hogy nagyon jól szórakoztam. Én is ott voltam a „szervezés” versenyen, sőt még TDK-ztam is. mégis amire akartam, tudtam időt szakítani. Ha lettek volna super jó ötleteim, akkor még valamelyik csapathoz — mondjuk a ROKUNÉKhoz — is beálltam volna, de hát ezt a paradét nem lehetett túlszárnyalni.

Nem értek veled egyet abban, hogy miért nem lehetett volna bármelyik csapatot lelekesíteni, támogatni, segíteni nekik, részt venni az ő játékaikban és a mi szórakoztatásunkban. Sajnálom, hogy az a sok „potenciális ötlet” csak bolyongott a folyosókon, és nem mert bemenni a KISZ bizottságra, vagy odamenni bármelyik csapathoz és azt mondani, hogy: szerintem ezt, meg azt lehetne még, és így meg úgy lenne jó.

Ha majd egyszer tévleg KEN-szervezőtág leszel, talán

a Te ötleteid is megvalósulnak.

Csak bátran kopogtass valamelyik ajtón. Biztosan örülni fognak neked.

Tisztelettel: K. M.

„Húzd, ki tudja meddig...”

ROZSAHIDASZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Felelős szerkesztő: FARKASINSZKYNE HALAY EDI
Szerkesztőség: 1093 Budapest IX., Dimitrov tér 8
Telefon: 174 548
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest, VIII., Blaha t. uza tér 3
Felelős kiadó: TILL IMRE
vezérigazgató
86-1344 Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN
vezérigazgató

Fárasztó Theáter: Godot-ra várva

25 éve írtuk

1961. május 9.

A boldogság kategóriája a marxista etikában

... A kommunista etika felfogása szerint a boldogság jellemzésében benne kell foglalnia annak az alapvető erkölcsi ideálnak (célnek), amely a társadalmi fejlődés törvényeinek és tendenciáinak általános felfogásából adódik. A boldogság marxista meghatározásának feltétlenül tükröznie kell tartalmában ehhez a fő erkölcsi célhoz való viszonyt. A kommunizmust elérni azonban csak a régi polgári társadalom és tradíciói elleni harcban lehet. Ezért a boldogság meghatározásába mint egyik alapvető összetevőt, a harc mozzanatát is elengedhetetlenül bele kell foglalni.

Az egész elemzés alapján a boldogságot a következőképpen határozhatjuk meg: **BOLDOGSÁGON A KOMMUNISTA ERKÖLCSBEN AZ EMBER ÖSSZE ALKOTÓ LEHETŐSÉGEINEK MEGVALÓSULÁSÁT ÉS ÉLETERŐNEK TELJES KIBONTAKOZÁSÁT ÉRTJÜK A KOMMUNISTA TÁRSADALOM MEGVALÓSÍTÁSÁÉRT FOLYÓ HARCBA...** — Jurij Kancsikj.

Hogyan töltöm a szabaddidőmet?

... Minden a beosztáson múlik. Hogy mit csináljak szabaddidőmben? Hát... jóformán mindent. Moziba járok, rengeteget színházba, ezt szeretem a legjobban. Havonta kétszer mindig elmegyek, de volt már olyan hónap, hogy hat darabot is láttam. Inkább a komoly tárgyú darabok érdekelnék. Szeretem az operát, de a dzsesszt is... Az operettet ki nem állhatom. Olvasni többet kellene.

Közbeszólnak: — Hát a meccs?

— Ja, persze a meccs. Az Újpest meccseire járok. Hajrá Dózsa!...

Magánvélemény!

„Egyetemünkön olyanok is vannak, akik előkelő idegenként épphogy bejárnak. Hogy miért hangsumlyozom azt, hogy bejárnak? Azért, mert ezzel évközi egyetemi ténykedésük ki is merült. Szemináriumra, konferenciára nem készülnek, előadásokra nem járnak. Kilenc-tíz óra körül belibegnek — természetesen maximális számú katalógusukat is kihasználják. Egy-két bájos leányzó, ha szemináriumon felszólítják, még bájosabb vállvonogatással felel.

Mégis, mivel töltik idejüket? A legjobb eset még az, aki szabad idejét, és főleg „szabaddá tett” idejét olvasással tölti. Van, aki nagyon szerelmes, és létét, minden mást kizárva, ez tölti be. A kártyázás főleg a kollégista fiúk között divatos, ahol az éjszakába nyúló kártyacsaták izgalmát másnap, 10-11-ig együtt pihen ki a háló...”

10 éve írtuk

1976. május 6.

(KEN '76)

... Közgazdászokról lévén szó, nem tagadhattuk meg önmagunkat sem. Így hát olyan vendégeket is kellett a csapatoknak hozni, akik az ötödik éves terv előkészítésében részt vettek. Ok mintegy rögtönzött fórumon, egy-egy körkérdésre válaszoltak. Itt az Ipari karnak sikerült remekelni. Kérdésüket Fekete Lászlóhoz, az MSZMP KB tagjához intézték: Mennyit ér 800 forint ösztöndíj öt év múlva? Fekete elvtárs ríposztja: 800 forint öt év múlva körülbelül 600 forintot ér, de hozzáteszem, hogy a 800 forint akkor már 1200 forint lesz...”

(Javaslatok a jövő évi KEN rendezőinek)

... Változzék az elnevezés. Legyen a KEN — Kiskorú Elsőáldozók Nagygyűlése. Ennek megfelelően változzék a megnyitó ünnepség is. Legyen körmenet a környező kocsmákban, az élenjárók Marx Károly-feszületet vigyenek, legyen tömjénfűst, és ostyaoasztás a menzán.

— Rendezzék a 77-es KEN-t a Közgáz új, 10 emeletes kollégiumában. A versenyzőket kétágas szobákba elosztva helyezték el. A vetélkedőt hangszórók és monitorok közvetíték...

JAVASLAT AZ ELŐZETES FELADATOKRA:

A menza futószalagjának meghosszabbítása a Makarencó utca 20-ig...

— Dokumentumok szerzése a IX. kerület alvilágából; úgyminit monokli 10 pontért és pénztárca 20 pontért.

— Készítsen riportot a szatírképző intézet egyik oktatójával.

— Sport: A karok versenyzői nevezzenek az Epsomi Derbyre. Amelyik a legjobb helyezést éri el, kockacukrot kap.

— A karok versenyzői felállnak az egyetem tetején, majd hangos szárvacsapásokkal lecsapnak a járókelőkre. Aki a legtöbb járókelőt gúnyol a fészkébe, az nyer.

— Zene: A karok csapatai adják elő Bach János-passióját 1 darab fésűn

— Készítsenek minél szellemesebb interjút az egyetem névadójával!...

— ng —